

Tärä Tikani Pablokwe Nitre Romanobokrä Romanos

Tärä ne tikaka abko Pablo. Niara nämane nüne juta Corinto kä 57 angwane, tärä ne tikani kwe nütüta. Bäreni niara tö namani rikai basare nitre tödekaka Jesubti nünanka Romate yeye, akwa kä ñan namani kwen ie nänkrä. Ye mden kisete, tärä ne tikani kwe nitre tödekaka Jesubti nünanka juta Romate kräke, Jesukristo käkwe dre dre nuenbare kräke mikakäre gare ietre. Bäsí niaratre jökrä abko ñakare israelitare, akwa niaratre yekri ni israelita tödekaka Jesubti nämane gätäre ben arato. Nitre israelita tödekaka Jesubti ye abko nämane bike kri nitre tödekaka Jesubti ñakare israelitare yebtä, ñobtä ñan angwane Ngöbökwe nitre israelita dianinkä käne aisete. Ye mden kisete kukwe namani nokre nitre tödekaka Jesubti ngätäite Roma yete.

Ne aisete, ni jökrä israelita ya, ñakare ya abko ja kwrere jökrä Ngöbö ngwärekre, ye abko Pablo tö namani mikai gare tärä nebti. Bäreni käne abko, ni jökrä käkwe Ngöbö mikani ngwarbe jae, aisete ngite Ngöbö ngwärekre abko Pablokwe mikani gare ietre. Yebti, Ngöbö kukwei kuin Jesubtä, ye aibehti Ngöböta ni israelita amne ni ñakare israelitare dentari ja kwrere jökrä abko Pablo tö namani mikai gare ietre. Erere arato, nita tödeke Jesubti, ye aibe köböire ni ñakare ngite mda Ngöböta niere nißtä amne tä ni kaen ngäbti abko Pablo tö namani mikai gare metre. Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye, ye mikabtä täte abko Ngöbökre ni kadre ngäbti abko nitre israelita nämane nütüre, akwa ñakare kore Pablokwe niebare ietre. Ni ñan raba jändrän nuene jire chi Ngöbö moto mikakäre nuäre jakrä, abtä Ngöbökre ni diandretari, akwa tödeka Jesubti, aibe köböire Ngöböta ni dentari abko Pablota niere tärä nebtä.

Pablota köbö kuin juen

1 1 Ti Pablo abko ni klabore Kristo Jesukwe. Ti ne mden käta köbö kuin juen munye. Ti käräbare Ngöbökre Jesu kukwei ngwianka amne ti dianinkä jena Ngöbökre ja kukwei kuin

Jesubtä mikakäre gare. 2 Ngöbökre ja kukwei kuin Jesubtä ne mikadi gare abko niebare kira kwe ja kukwei niekä niekä köböire, ye mden abko tä tikani Ngöbö Kukwei Demenbtä. 3-4 Ngöbö kukwei kuin abko tä blite Ngöbö Odei Jesukristo ni

Dänkienbtä. Niara därebare ni bobre, di ñakare kä nebtä kwrere jrei David tukwe mräkäkri.

Amne Ngöbökwe mikaninta nire angwane, mikani ütiäte kri kwe amne niara abko Ngöbö Odei Di Kri abko Ngöbökwe mikani gare ja Üai Deme köböire. **5** Jesukristo ne köböire Ngöbökwe ja moto mikani kuin tikrä, käkwe ti mikani ja kukwei ngwianka.

Angwane ti mikani sribikä jakrä kwe nitre ñakare israelitare kä jökräbti temen käräkäre tödeke Jesukristobti amne Jesukristo mikakäre täte. **6** Nitre käräbare Ngöbökwe tödeke Jesubti, ye ngätäite mun nünanka juta Romate tä siba rabakäre Jesukristokwe. **7** Ngöböta mun tarere amne mun käräbare kwe nünakäre deme jakrä. Mun ye abko kräke Ngöbö ni Rün nikwe amne Jesukristo ni Dänkien raba ja moto mike kuin amne raba kä jäme mike mun jökräbtä, ie ti tö.

Pablo tö näin basare juta Romate

8 Bäre käne ti mräkätre, Jesukristo köböire tita kuin niere Ngöbö tikweye mun itire itire btä, ñobtä ñan angwane munta tödeke Jesukristobti abko kädrieta kä jökräbti temen. **9-10** Tita sribire Ngöbökrä ja di ngöi jökrä. Tita kukwe kuin niara Odeibtä mike gare angwane, käre tita blite ben angwane, munta nüke töre käre tie abko gare kuin ie. Tita blite Ngöböe angwane, Ngöbö tö ne ngwane, kä biandre kwe tie nebe basare

mun kanti yete abko käre tita kärere Ngöböye. **11** Tita blite kore ben, ñobtä ñan angwane bäri ti tö mun tuai angwane, ti köböire Ngöbö Üai rabadre ja di bien munye, mun moto mikakäre nuäre amne mun mikakäre nüne bäri dite Ngöbökrä, abkokäre ti tö näin mun kanti yete. **12** Ye abko, ñan mun aibe rabadre dite Ngöböbtä, ie ti tö, akwa nikwe ja die mikadre kwärikwäri abko ie ti tö. Munta tödeke Jesukristobti amne tita tödeke bti arato, ye bti nikwe ja die mikadre abko ie ti tö.

13 Ti mräkätre, ti namanina yäke bäre bäre nebe basare munye yete, akwa käre kukwe mda mda tä nebe ti jiete, abtä ti ngämi nebe mun kanti. Ti mräkätre tikwe, nitre ñakare israelitare nünanka kä mda kanti, tikwe ngwiani tödeke Jesubti, ye kwere ti tö rikai nitre mun kanti yete ngwian tödeke Jesubti arato, abkokäre ti tö rikai nebe Roma yete. **14** Jata nebe ruen kore tie, ñobtä ñan angwane rürümon ütiä kri tibti Ngöbökwere ruen tie, aiset nitre griegore amne nitre ñakare griegore, nitre töbtä amne nitre ñakare töbtä abko **15** ie ti tö Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mikai gare kisere abko erere ti tö näin niere mun nünanka juta Romate yeye. **16** Ngöbö kukwei kuin Jesubtä ye tita gaire ñakare, ñobtä ñan angwane kukwe kuin Jesubtä ye abko Ngöbö di kri ni diantarikrä. Ye abko nire nire käta Ngöbö kukwe kuin Jesubtä ye mike era jae, käta tödeke

kwatibe Jesubti abko Ngöböta dentari, aisete Ngöbö kukwei kuin Jesubtä abko Ngöbö di kri ni diantarikrä—nitre israelita ara jire käne, yebti ni mda mda ñakare israelitare abko Ngöböta dentari kore arato. **17** Kukwe kuin Jesubtä abko Ngöbö di kri ni diantarikrä, ñobtä ñan angwane ni ngite ñakare mda Ngöböta niere abko mikata gare kukwe yebti. Nire nire käta tödeke kwatibe Jesubti, ni ye aibe ngite ñakare mda Ngöböta niere. Ne aisete tödeka kwatibe Jesubti aibe ütiäte, mden erere tä tikani krörö Ngöbö Kukweibtä:

Tödeka kwatibe Ngöböbti,
ye köböire ni ngite
ñakare mda nieta
Ngöbökwé. Ni ye aibe
kákwe nünandi Ngöböbe.

Habacuc 2.4

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä.

Ngöbö moto romon tä mike gare

18 Mdakäre abko, ni jökrä käta kukwe nuene kämekäme amne tä kukwe diän diän nuene bätäkä ngwarbe, erere tä ja mike ngite Ngöbö rüere. Erere arato, ni ye käta kukwe käme nuene angwane, tä kukwe era metre Ngöböbtä ketebti jökrä. Ni ye rüere Ngöbökä käinbti käta ja moto romon mike gare. **19** Ngöböta ja moto romon mike gare kore, ñobtä ñan angwane kukwe rabadre gare nuäre Ngöböbtä erere gare kuin ni jökräye, ñobtä ñan angwane Ngöbö ara jire kákwe mikani gare krörö: **20** Kena dekä abti kä nüke

mtare jändrän dätebare Ngöbökwé, ye mdenbti kukwe tiebe tua ñakare Ngöböbtä abko tä nüke gare nie amne Ngöbö abko Ngöböño tä nüke gare nie arato. Ye mden kisete jändrän jökrä dätebare Ngöbökwé kena, yebtä nita töi ngitiekä kuin metre angwane, Ngöbö di kri rabadi kärekäre amne niara abko Ngöbö era metre rükadre gare nie. Ne aisete ni kukwe kämekäme nuenkä ñan raba ja ngite ñakare niere jire chi Ngöböye, **21** ñobtä ñan angwane Ngöbö nämanena gare ietre, akwa ñan mikani ütiäte Ngöbö kwrere kwetre. Erere arato, jändrän nuenbare Ngöbökwé kräke, yebtä kuin niebare ñakare kwetre ie, akwa jändrän ngwarbe ütiäte ñakare abko jiebtí nikanintre töbike ngwarbe mda amne, niaratre nikani töbike kukwe diän diän aibebtä.

22 Ja töbtä kri nämanentre niere, akwa ni töi ñakare kwrere jire namani, **23** ñobtä ñan angwane Ngöbö nünanka kärekäre, ne krüte ñakare amne di kri bä nuäre abko mikani ütiäte ñakare kwetre, akwa ni ngwarbekä nebtä tä krüte abko bä sribebare ngöböre kwetre jae. Erere arato, nukwä, jändrän ngwarbe ngwarbe känsenta, gwita amne jändrän yorekä tementa abko bä sribebare ngöböre kwetre jae. **24** Niaratre töi käme kore, ye mdenbtä abko Ngöbökwé gibianinkä kaibe jae, amne kukwe kämekäme mdei nämane krübäte niaratre töibtä, ye jiebtí Ngöbökwé tuanimetre niken abko erere

nikani ja mike gure bati bati amne kukwe diän diän mda mda nuen nämane.

25 Niaratre nikani kukwe ñakare era metre ye jiehti abko krörö: Jändrän dätebare Ngöbö-kwe abko mikani ütiäte ngöböre jae kwetre amne käikitaninkä Ngöbö täte kwetre, akwa Ngöbö Jändrän Dätekä era metre ara jire abko mikani ütiäte ñakare kwetre amne käikitaninkä ñakare kwetre. Akwa Ngöbö ye aibe abko rabadre käikitaninkä kärekäre. Abko kore se. Amen. **26** Ye mdenbtä Ngöbökwé gibaninkä kaibe jae, kukwe gaidre kri ye aibe mdeita nebe krübäte ietre. Ne aisete meri käkwe ja mikadre gure ni brare ben abko mikanintbe Ngöbökwé nitre merire kräke, ye abko nitre merire käkwe mikani ngwarbe, kä nikani bike brare jae kwärikwäri. **27** Ne kwrere arato, ni brare käkwe ja mikadre gure ni merire ben abko mikanintbe Ngöbökwé akwa, ye abko kitani temen nitre brarekwe. Abti nitre brare ruäre abko ja mdeita neme krübäte kwärikwäri ietre, käta kukwe käme gaidre kri nuen jabtä kwärikwäri. Ye dokwäre abko, Ngöbö ara jire käta mike ja ngie nuen metre.

28 Ngöbö nämänena, ye nämane gare ni jökräye, akwa ñan tö namani mikai ütiäte janknu, abtä Ngöbökwé gibaninkä kaibe jae töbike kukwe kämekäme aibehtä amne, kukwe käme ñan nuendre abko erere nuendre kwetre abkokäre. **29** Ye erere tätre kukwe diän diän nuene

bätäkä ngwarbe, amne kukwe bätäkä ngwarbe blo blo tätre nuene. Erere arato, tätre töbike kaibe jändrän kuinbtä jakrä amne töita jändrän ngututüre aibehtä. Erere arato, jändrän ni mdakwe abko ie töta nebe bäri kabre jakrä amne, ni ni mda kämikaka, ni ngüdrekä ngwarbe, ni ni ngökö ngwarbe, ni diän diän amne ni blitaka ngwarbe ni mda rüere. **30** Amne tätre ñäke diän diän ni mda mda rüere amne mätä kri Ngöböbtä tätre ja mike ütiäte ni mda mdabtä, jata nebe ruen kri ietre au, käta bike kri ni mda mdabtä, tätre kukwe kämekäme miketbe btin mda Ngöbö rüere amne ñan tätre meye amne rün kukwei mike täte. **31** Erere arato, Ngöbö tö dreye abko ñan tö mikai gare jae amne ñan tätre ja kukwei mike täte amne, tätre ni mda mda tarere ñakare amne ni mda mda ruentari tare ñakare ietre. **32** Ni jökrä kukwe nuenkä korekore abko dokwäre krütadre kärekäre amne rabadre Ngöbö okwä bäre mento kärekäre abko Ngöbökwé mikanintbe metre kore, ye abko gare kuin ni jökräye. Akwa tätre kukwe nuene kämekäme janknu. Erere arato, ni mda mda tä nebe kukwe nuene kämekäme kore okwäbti abko käita neme nuäre btätre tuare.

Ngöböta kukwe ükete metre ni jökrä kräke

2 1 Akwa ma abko ni israelita, mata bike deme, käta nitre ñakare israelitare kite ngise

kukwe käme nuenbtä. Akwa ma abko ngite ñakare Ngöbö ngwärekre, ye makwe ñan nütü jabtä, ñobtä ñan angwane mata ni mda mda kite ngise, akwa mata ja miketa ngite au arato, ñobtä ñan angwane ni mda mda tä ja mike ngite, ye kwrere jire mata ja mike ngite siba. **2** Akwa ni ja mikaka ngite, ye rüere Ngöböta kukwe ükete amne, kukwe era metre btä tä kukwe ükete, ye gare kuin nie. **3** Akwa ma abko tä ni mda mda kite ngise kukwe käme nuenbtä angwane, mata ja mike ngite ja kwrere niaratrebe, yebtä abko Ngöbökwé kukwe ükadite munkrä, ye näire ni mikadi ja ngie nuen kwe angwane, makwe kwäräbedi abko makwe ñan nütü jabtä. **4** Ngöbö bäri moto kuin abko mata mike ngwarbe jae angwane, mata dre dre nuene btä Ngöböta neme romon ñakare jötrö makrä. Akwa makwe kukwe kämekäme kitadre temen amne makwe tödekadre bti, abkokäre Ngöböta ja moto mike kuin makrä, käta ma ngibiare raire, ¿ye abko mata gain ñakare? **5** Akwa ma tä töbiké kore angwane, ma tä ja dokwä mike ribi Ngöbökrä amne, ma ñan tö ja töi kwitaita Ngöbö kukwäre, aisete Ngöbökwé ni mikadi ja ngie nuen, ye ngäbti mata Ngöbö mätä ükekrö bäri jakrä. Ye näire Ngöbökwé kukwe ükadite era metre ni jökrä kräke angwane, **6** ni itire itire tä dre dre nuene, ye erere Ngöbökwé ütiä biandí krörö nie: **7** Ni ruäre rabadre käikitaninkä

Ngöbökwé amne rabadre mikani ütiäte jae Ngöbökwé amne tö rabai nüne kärekäre Ngöböbe, abtä ja töi mikani kwatibe jändrän kuin nuene kärekäre Ngöbökrä, ni ye abko Ngöbökwé mikadi nüne kärekäre. **8** Akwa ni ruäre abko käta töbiké jändränbtä kaibe jakrä, käta trö kwite kukwe era metre Ngöbökwé yeye amne tä nekete kukwe kämenkri, ni ye abko btä Ngöbö mätä rabadi kri, käkwe mikadi ja ngie nuen. **9** Ne aisete ni kukwe nuenkä kämekäme erere käkwe ja tare nikadi kri amne moto rabadi nötöte krübäte ja jiebtí arato ja tare nikabtä, ye abko nitre israelita ara jire käkwe ja tare nikadre käne kore. Erere arato, nitre ñakare israelitare käkwe ja tare nikadre. **10** Akwa nire nire käkwe jändrän nuenbare kuin kärekäre Ngöbökrä abko Ngöbökwé käikitadikä, käkwe mikadi ütiäte amne mikadi nüne jáme kwe, ye abko nitre israelita kräke käne amne nitre ñakare israelitare kräke arato. **11** Ye kwrere Ngöbökwé kukwe ükadite ni jökrä kräke, ñobtä ñan angwane ni ja kwrere jökrä Ngöbökrä amne ñan Ngöböta nitre israelita tarere bäri nitre ñakare israelitare kräke.

12 Nitre ñakare israelitare abko ie Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye gare ñakare, käta ja mike ngite, ye abko Ngöbökwé mikadi ja ngie nuen, akwa ñakare Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye yebti; akwa nitre israelita abko ie Kukwe Biani Ngöbökwé

Moiséye gare bāri kuin, kāta mike űakare űitiāte jae amne, tā ja mike ngite, nitre ye abko Ngōbōkwe mikadi ja ngie nuen Kukwe Biani Ngōbōkwe Moiséye yebti. **13** Ngōbōkwe kukwe űkadite kore, űobtā űan angwane űan nita Kukwe Biani Ngōbōkwe Moiséye ye kukwei nuen jirekābe abko kōbōire ni űakare ngite mda Ngōbōta niere nibtā; akwa Kukwe Biani Ngōbōkwe Moiséye ye nita mike tāte metre ta abko kōbōire ni űakare ngite mda Ngōbōta niere nibtā. **14** Nitre űakare israelitare abko kwe Kukwe Biani Ngōbōkwe Moiséye űakare, akwa kukwe ye tā dre nuemna, erere nitre űakare israelitare tā nuene nierare ja tōi jenbtī angwane, kukwe nuenta kwetre ye abko kukwe biani nuendre Ngōbōkwe nie ara jire kwrere. **15-16** Ye űobtā űan angwane Kukwe Biani Ngōbōkwe Moiséye kāta dre nuemna, ye erere nitre űakare israelitare tātre nuene nierare ja tōi jenbtī angwane, kukwe ye tā niaratre tōibtā tātre bā mike, aisete űongwane tātre ja mike ngite amne űongwane tātre ja mike ngite űakare tā nūke gare au jabtā ietre. Ne aisete Jesukristo kōbōire Ngōbōkwe kukwe űkadite ni jōkrā krāke, ye nāire kukweta kaibe tiebe nitre űakare israelitarekwe, yebti abko Ngōbōkwe űkadite krāke. Angwane niaratre kākwe ja mikani ngite angwane, tōi kāme ara jire kākwe niaratre kitadi ngite o niaratre tōi metre kākwe bā

mikadi metre Ngōbō ngwārekri. Ne abko Ngōbō kukwei kuin Jesubtā dirita tikwe kāta niere.

Nitre israelita amne Kukwe Biani Ngōbōkwe Moiséye

17 Mata ja israelita niere amne Kukwe Biani Ngōbōkwe Moiséye, bti mata tōdeke amne, mata ja gete Ngōbōbe, bti ja ruen űitiāte kri mae. **18** Erere arato, makwe dre dre nuendre nūnakāre metre, ie Ngōbō tō, ye garera mae, űobtā űan angwane Kukwe Biani Ngōbōkwe Moiséye kāta mike gare mae. **19** Abtā nitre űakare israelitare, ie Ngōbō gare űakare abko ma raba niken jie ngwena Ngōbōye, ruen mae. Erere arato, nitre ie Ngōbō gare űakare abko okwāte ma raba kā trā tikekā ngwiankāre Ngōbōye, ruen mae. **20** Mdakāre abko, nitre űakare israelitare tōbtā űakare Ngōbōbtā abko, ie Ngōbō gare űakare abko ie ma raba dirire, ruen mae. Erere arato, nitre űakare israelitare tōi mrāme Ngōbōbtā ngābākre kwrere abko ma raba tōi tike Ngōbōbtā ruen mae, űobtā űan angwane Kukwe Biani Ngōbōkwe Moiséye kāta ma tōi tike amne tā kukwe era metre Ngōbōbtā mike gare mae, aisete mata tōbīke kore jabtā.

21 Akwa ma abko israelita, aisete ma rabadre Kukwe Biani Ngōbōkwe Moiséye dirire nitre űakare israelitare yeye mata nūtūre, erere mata nuene. ¿Ye űobtā abko ma ara jire űan tā kukwe ye dirire kāne au jae? iNiaratrekwe űan godre dirita

makwe ietre amarebti mata gore!
22 Erere arato, meri ni mdakwe
 ñan mikadre ja ken, mata dirire
 nitre ñakare israelitareye, amare-
 bti ma ara jire kâta meri ni mda
 mdakwe mike ja ken kân. Mda-
 kâre abko, ngöbö ngwarbe tä
 neme tuen kâme krübâte mae
 amarebti jändrän ütiâte ütiâte tä
 ngöbö ngwarbe juete abko mata
 goire. **23** Erere arato, Kukwe Biani
 Ngöbökwé Moiséye tä makwe,
 bti mata bike kri, akwa Kukwe
 Biani Ngöbökwé Moiséye, ye ñan
 mikata täte metre makwe, aise-
 te kukwe ye arabe bti mata Ngöbö
 mike ngwarbe jae. **24** Ye mden
 kisete, Ngöbö Kukwei tä tikani
 krörö mabtä:

Mun israelita ye mden
 köböite nitre ñakare
 israelitare tä ñake blo
 Ngöbö rüere.

Isaias 52.5; Ezequiel 36.22

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä
 mun israelitabtä.

25 Mdakâre abko, mata
 ñäräkrä mike ma kwatabtä,
 Ngöböta ma bkâne bä mikakâre,
 akwa ti tö kukwe niei krörö
 mae: Kukwe Biani Ngöbökwé
 Moiséye, ye mata mike täte era
 metre jökrä, ye aibe angwane
 ñäräkrä mikani kwatabtä abko
 ütiâte Ngöbö ngwärecri; akwa
 Kukwe Biani Ngöbökwé Moisé-
 ye ye ma ñan tä mike täte
 jökrä, ye ngwane ñäräkrä mika-
 ni ma kwatabtä abko ñakare
 ütiâte Ngöbökrä. Amne ni ñaka-
 re israelitare ñäräkrä ñakare
 kwatabtä, ye kwrere jire ma tä
 nebe Ngöbö ngwärecri.

26 Akwa ni ñakare israelitare
 abko kâkwe Kukwe Biani Ngö-
 bökwé Moiséye ye mikare täte
 jökrä angwane, ñäräkrä mikani
 ñakare kwatabtä, akwa nitre
 israelita ñäräkrä mikani kwata-
 btä, kwrere jire bä rabadre Ngö-
 bö ngwärecri. **27** Ye abko, era
 metre ma abko israelita, aise-
 te ñäräkrä mikani ma kwatabtä
 amne mata Kukwe Biani Ngöbö-
 kwé Moiséye ye bkâne, akwa
 mata mike ñakare täte, aise-
 te ni ñakare israelitare ñäräkrä mika-
 ni ñakare kwatabtä, akwa
 Kukwe Biani Ngöbökwé Moisé-
 ye mikata täte kwe, ni ye abko
 kâkwe ma kitadi ngite, **28** ñobtä
 ñan angwane nita dârerere ni
 mräkä israelitakri, ye aibe kö-
 böire ñan nita nebe israelitare
 era metre Ngöbö ngwärecri.
 Erere arato, ni ñäräkrä mikani
 kwatabtä, ye ñan aibe köböire
 abko nita nebe ñäräkrä mikani
 era metre Ngöbö ngwärecri,
29 ñobtä ñan angwane ni töi
 kuin amne ni moto kuin Ngöbö
 ngwärecri, ni ye abko ni israeli-
 ta era metre Ngöbö ngwärecri
 amne, ni töi kuin era metre ye
 abko kâta ni ñäräkrä mikani ni
 kwatabtä kwrere. Ne aise-
 te ni ñäräkrä era metre ni kwatabtä
 abko Ngöbö Üai tä nuene ni
 töibtä, kâta ni töi mike kwatibe
 Ngöböbtä, ye abko ñan Kukwe
 Biani Ngöbökwé Moiséye tä
 tikani täräbtä, ye kâta ni töi
 mike kore. Ne aise-
 te ni töita mikani kwatibe
 Ngöböbtä kore
 Ngöbö Üai köböire, ye abko
 ñan ni mda mdakwe

käikitadikä, akwa Ngöbö ara jire kākwe ni ye käikitadikä, kākwe mikadi ütiäte jae.

Ngöböta ja kukwei mike täte era metre

3 1 Ye abko, ma därebare ma mräkä israelitakri amne ñäräkrä mikanina ma kwatabtä ye ütiäre Ngöbökwē ñan ma mikadre metre ja ngwärekre, aisete ma abko israelita amne, makwe ñäräkrä mikani ma kwatabtä, ¿ye abko ütiäte makrä ya? **2** iJänri, ye abko ütiäte kri! Kukwe keta kabre btä ye ütiäte, ñobtä ñan angwane käne Ngöbökwē tödekani nitre israelitabti, kākwe ja Kukwei biani ietre. **3** Yebti ¿dre rakadrekä mda? Nitre israelita ruäre kākwe Ngöbö kukwei mikadi täte, niebare kwetre Ngöböye. Abti ja kukwei kitaninta temen kwetre. ¿Yebtä abko Ngöbökwē ja Kukwei mikadi täte niebare ni mräkä israelita kirakiraye, ye Ngöbökwē kitadita temen niaratre kwrere arato ya? **4** iÑakare jire! iNgöbökwē ñan ja kukwei kitadre jire chi temen! Ni jökrä rabadre ni ngökö, kākwe ja kukwei kitadre temen, akwa Ngöbö abko käre tä kukwe niere, erere tä mike täte jökrä. Ne aisete Ngöbö Kukwei käta niere krörö:

Ma kukwei abko raba
mikani era Ngöbö amne
mata kukwe ükete nikrä

angwane, ma kukwei era metre rükadi gare mabtä,
Salmos 51.4

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä.^a

5 Akwa ni ruäre tä ñäke ngwarbe krörö Ngöbö rüere: Nita ja mike ngite Ngöbö rüere angwane, Ngöbö abko bäri metre ta mikata gare btä amne Ngöbö käikitakata bäri. Kore ne ngwane, Ngöbökwē ni mikadre ja ngie nuen angwane, Ngöböta kukwe nuene blo abko ni ruäre tä niere ngwarbe. **6** Akwa ni ñan raba ñäke jire chi kore Ngöböbtä, ñobtä ñan angwane Ngöbö ñakare kukwe ükete era metre ni israelitakrä, kākwe ni mikadre ja ngie nuen kukwe kämekäme dokwäre, ¿se abko kukwe ükadrete ño kwe ni ñakare israelitare kä jökräbti kräke, mikakäre ja ngie nuen se? Akwa niara abko era metre, aisete tä kukwe ükete kore ni israelitakrä arato. **7** Erere arato, ni ruäre käta niere ngwarbe krörö: Tikwe blitadre ngwarbe ni ngökakäre, ye ngwane Ngöbö moto bäri kuin amne Ngöbö di kri bä nuäre mikata gare tibtä angwane, ¿se ñobtä abko ti ngite, aisete Ngöbökwē ti mikadre ja ngie nuen? abko ni ruäre tä niere. **8** Ye abko ngwarbe era metre, akwa nane rabadre metre, ye ngwane iari kukwe kämekäme nuene ye köböire Ngöbö di kri bä nuäre mikadre gare bäri abkokäre! abko rabadre

^a 3.4 Meri kädian nämane Betsabé, ben jrei David kākwe ja mikani ngite, abti Salmos 51 tikani kwe ja ngite niekäre Ngöböye.

kuin. Ye abko dirita kore tikwe abko ni ruäre tä niere tibtä ti bä mikakäre käme, akwa ye dokwäre Ngöbökwe nitre ye mikadi ja ngie nuen era metre.

Ni ñakare jire iti metre amne ngite ñakare Ngöbö ngwärekre

9 ¿Nikwe dre niedre mrä? ¿Ni israelita ne abko bäri kuin era metre nitre ñakare israelitare ngwä abko Ngöböta nütüre ya? IÑakare jire! ñobtä ñan angwane ni israelita ya, ñakare ya akwa ni jökrä ngite ja kwrere Ngöbö ngwärekre, ye mden abko nunkwe bä mikani-na. **10** Ye mden erere Ngöbö Kukweita niere arato abko krörö:

Ni ñakare jire iti era metre
Ngöbö ngwärekre.

11 Ni ñakare jire iti abko ie
kukwe gare era metre
Ngöböbtä.

Ni ñakare jire iti käta
Ngöbö känentari.

12 Ni jökrä käkwe trö kwitani
Ngöböye, bti nikani ji
blobti amne nikaninta
kukwe kämekäme nuene
ja kwrere jökrä Ngöbö
rüere.

Ni ñakare jire iti kukwe
kuin nuenkä.

Ni ñakare jire iti.

Salmos 14.1-3; 53.1-3

13 Mdakäre abko, ni krütani
doboï mikani, bti jue
diandrekäta amne rä
kure, ye kwrere jire ni töi
käme abko erere blitata
käme kwe.

Erere arato, ni tüdrä abko
tä blite ngwarbe ni mda
mda ngökakäre.

Salmos 5.9

Tbi tu krübäte käta ni mike
bren, ye kwrere jire ni
ñäke taretare krübäte
käta ni mda mda juen
ngwarbe. *Salmos 140.3*

14 Erere arato, ni kada abko tä
biare ñäkäkäre blo ni
mda mda rüere amne
käre nita blite romone.

Salmos 10.7

15 Ni jökrä tä juto biare ni
mda mike bren amne ni
mda kämike.

16 Nitre ye abko tä jändrän
jökrä juen ngwarbe amne
tä ni mda mike ja tare
nike.

17 Nünandre jäme Ngöböbe
amne ni mda mdabe, ye
abko gare ñakare ietre.

Isaías 59.7-8

18 Ne aisete, ni ñakare jire iti
kä nebtä käta Ngöbö jürä
ngwen jabtä, käta Ngöbö
mike ütiäte jae.

Salmos 36.1

19 Ye kwrere abko Ngöbö
Kukweita ni ngite mike gare nie
kore. Mdakäre abko, kukwe ye tä
nitre ñakare israelitare aibe kite
ngite, makwe ñan nütü, ñobtä
ñan angwane mun israelita abko
kräke Ngöbökwé ja Kukwei biani
mun ngite mikakäre gare munye
abko gare kuin nie. Ye mden kise-
te, kä mrä angwane, Ngöbökwé
kukwe ükadite nikrä angwane, ni
jökrä israelita amne ñakare israeli-
tare ye rabadi kada ketani amne

rabadi kwekbe jökrä, ñobtä ñan angwane ngite ñakare, ye ñan rabadre niere Ngöböye, **20** ñobtä ñan angwane ni ñakare jire iti käkwe Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye mikadre täte jökrä abko ütiäre ngite ñakare mda Ngöbökwé niedre btä. Akwa Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye köböire ni jökrä abko kukwe kämekäme nuenkä abtä ngite Ngöbö ngwäre-kri tä nüke gare nie.

Tödeka kwatibe Jesubti aibe köböire ni ngite ñakare mda Ngöböta niere

21 Akwa mtare, ñokwe ni ngite ñakare mda Ngöböta niere abko niarakwe mikanina gare ni jökräye. Akwa ñan Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye köböire Ngöböta ni ngite ñakare mda niere nibtä abko Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye këta niere metre amne, Ngöbö kukwei mda mda tikani nitre Ngöbö kukwei niekäkwe këta niere arato. **22** Ni jökrä israelita ya, ñakare ya, akwa tä tödeke era metre Jesukristobti abko erere ngite ñakare mda Ngöböta niere btätre. Ne abko Ngöböta nuene ja erebe ni jökrä kräke, **23** ñobtä ñan angwane ni jökrä këta ja mike ngite Ngöbö rüere, abtä Ngöböta kukwe nuemna nie, ye abko ni jökrä ñan tä mike täte metre jire chi. Ye aisete ni ñakare jire iti abko metre Ngöbö kwrere. **24** Akwa Kristo Jesu krütani krusobtä angwane, niarakwe ni kökanintarita ni tikatekäre, ye köböire ni jökrä tödekaka

Jesukristobti abko ngite ñakare mda Ngöböta niere ja moto kuinbti amne ñan tä ni ngite ütiä kärere jire chi nie. **25** Ngöbö ara jire käkwe Kristo Jesu biani müre ketadre ni kwati ngwäre-kri angwane, Kristo Jesu däre käkwe Ngöbö töi kwitani, aisete Ngöbö mätä kri ni ngite ngite rüere ñakare mda, amne Kristo Jesu däre käkwe Ngöbö moto mikaninta jäme nikrä. Ye ngwane abko, Kristo däre-bti Ngöbökwé ni ngite dianinkä mento nibtä, yebti nikwe tödekadre kwatibe. Mdakäre abko, Ngöbö abko metre ta, këta kukwe ükete metre nikrä, ye mikakäre gare, Ngöbökwé Kristo Jesu biani müre ketadre kore, ñobtä ñan angwane Jesukristo müre keta ngämi, känenkri Ngöbökwé ni mikadre ja ngie nuen täte jökrä kukwe kämekäme dokwäre, akwa nuenbare ñakare kwe. **26** Erere arato, niarata kukwe ükete metre ni jökrä kräke mtare, ye rabadre gare nie, abkokäre Kristo Jesu biani kwe müre ketadre ni jökrä kräke. Ngöbö rabadre kukwe ükete metre ni jökrä kräke amne rabadre nitre tödekaka Jesubti ngite denkä mento btä arato, abkokäre nuenbare kore kwe.

27-28 Ngöbökwé sribi kuin nuenbare kore nikrä, üyebti ni abko bäri metre au, bti nikwe bikadre kri sribi jen nikwebti ya? iÑakare jire! Jändrän ñakare bikakrä kri nie, ñobtä ñan angwane ñan Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye abko mikani

täte jökrä metre nikwe abko ütiäre ni ngite ñakare mda Ngöböta niere amne ni kaen ngäbti, akwa tödeka kwatibe Jesu-kristobti, ye köböire ni ngite ñakare mda Ngöböta niere amne tä ni kaen ngäbti. **29** Ti bike kukwe mda ngwentari abko krörö: ¿Ngöbö ye abko, Ngöbö kaibe nitre israelita aibe kräke ya? amne ¿ni mda mda ñakare israelitare abko ñakare Ngöbö ye bkäne siba ya? iÑakare jire! Ngöbö abko Ngöbö ni kä jökräbtikwe, aisete ni israelita amne ni ñakare israelitare arato abko Ngöböta kaen ngäbti, **30** ñobtä ñan angwane Ngöbö abko itibe. Nebti Ngöbö mda ñakare jire. Nire nire tödekaka Ngöböbti abko ñakare ngite mda abko Ngöböta niere btä. Mden kisete, ni israelita ñäräkrä tarä kwatabtä ya, ni ñakare israelitare ñäräkrä ñakare kwatabtä ya, ye ñan mikata ñäräre Ngöbökwie ni btä. **31** ¿Ne aisete nita tödeke Jesubti, abtä Kukwe Biani Ngöbökwie Moiséye abko ütiäte ñakare nikrä ya? iÑakare jire! ñobtä ñan angwane nita tödeke Jesubti, ye ngwane Kukwe Biani Ngöbökwie Moiséye ye tä nebe bare täte jökrä ni btä.

Abrahamkwe tödekani Ngöböbti

4 1 ¿Mdakäre abko, nikwe dre niedre ni mräkä käne Abrahambtä? ¿No köböire ni ngite ñakare mda Ngöböta niere, abko btä dre nükani gare Abrahamye?

2 Abraham käkwe jändrän kuin nuendre au ja di jenbti abko ütiäre niara ngite ñakare Ngöbö ngwärekwie, ye ngwane rabadre bike kri, akwa namani bare ñakare kore ie, aisete ñan namani bike kri Ngöbö ngwärekwie. **3** Ne aisete, Ngöbö Kukwei käta niere krörö btä:

Abrahamkwe tödekani
Ngöböbti,
aisete Ngöbökwie niara
ngite kukwe käme
nuenbtä dianinkä mento
btä angwane, ngite
ñakare mda Ngöbökwie
niebare. *Génesis 15.6*

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä.

4 Ye abko nita sribire angwane, sribi bkänkä käta sribi ütiä bien nie, ye abko ñan tä bien ngwarbe ja moto kuinbti nie, akwa nita sribire abko ütiä bianta kwe nie. **5** Akwa ni ñan raba sribi nuene jire chi abko ütiäre Ngöbökwie niedre nie: Ma ngite ñakare mda ti ngwärekwie. Akwa ni ngututu ngite ngite Ngöbö rüere käta Ngöbö mike era amne tä tödeke Ngöböbti, ni ye abko ngite ñakare mda Ngöböta niere. **6** Ñan jändrän kuin nuenbare nikwe Ngöbö moto mikakäre jame jakrä abko ütiäre ni ngite ñakare mda Ngöböta niere akwa, tödekabtä Ngöböbti abko köböire ni ngite ñakare mda Ngöböta niere. Ni ye abko btä käta neme nuäre krübäte abko jrei David tukwe käkwe tikani arato abko krörö:

7 Nireta Ngöbö kukwei kite temen, bti tä ja mike

ngite ja töibti Ngöbö
rüere amne käta kukwe
käme nuene Ngöbö
rüere,

akwa Ngöböta ngite denkä
jökrä btä, ni ye abko btä
kä rabadre bäri nuäre.

8 Erere arato, ni ngite Ngöbö
ngwärekre akwa, ye
dokwäre ni Dänkien
Ngöböta mike ñakare ja
ngie nuen, ni ye abko btä
kä rabadre bäri nuäre,

Salmos 32.1-2

abko tikani Davikwe.

**Ñan ñäräkrä mikani kwatabtä
abkobtä Abraham ngite ñakare
Ngöbö ngwärekre**

9 Mdakäre abko, ni ngite
ñakare mda Ngöböta niere, nie-
bare Davikwe, ÷ye abko ni
ñäräkrä mikani kwatabtä aibe
kräke ya o ni ñäräkrä ñakare
kwatabtä abko kräke arato ya?
Abrahamkwe tödekani Ngöböbti,
aibebtä ngite ñakare mda nieba-
re Ngöbökre btä, ye nita niere
aisete tita kukwe ngwentari
kore. **10** ¿Akwa Abraham ñärä-
krä mikanina kwatabtä angwane,
niara ngite ñakare mda niebare
Ngöbökre btä ya o ngämi
ñäräkrä mike ja kwatabtä, ye
känenkri niebare kwe btä ya?
¿Nongwane Abraham ngite ñaka-
re mda Ngöbökre niebare btä?
iAbraham ngämi ñäräkrä mike ja
kwatabtä, känenkri ngite ñakare
mda Ngöbökre niebare btä!
11 Abti Abrahamkwe ñäräkrä
mikani ja kwatabtä. Abraham-
kwe tödekani Ngöböbti, abtä

ngite ñakare mda Ngöbökre nie-
bare btä, ye mden bä mikakäre
Ngöbökre ñäräkrä mikamna ja
kwatabtä Abrahamye. Ne aisete
ni ñäräkrä ñakare kwatabtä,
akwa tä tödeke Jesukristobti
abko tä tödeke Ngöböbti Abra-
ham kwrere, aisete Abrahamta
nebe rün kwrere arato. Ye aisete
ni ñäräkrä ñakare kwatabtä
akwa tä tödeke Ngöböbti, yebtä
abko ngite ñakare mda Ngöböta
niere. **12** Erere arato, ni mräkä
israelita ñäräkrä kwatabtä, ye
käta tödeke Ngöböbti arato, ye
abko tä tödeke Ngöböbti Abra-
ham kwrere, aisete Abraham tä
niaratre rün kwrere arato.

**Ñan Kukwe Biani Ngöbökre
Moiséye mikabtä täte abko
ütiäre Abraham ngite ñakare**

13 Mdakäre abko, Abraham
amne Abraham mräkätre ja täri-
täri rabadi kä jökrä bkäne Ngö-
bökre niebare ietre, ye abko
ñan Kukwe Biani Ngöbökre
Moiséye mikabtä täte abko Ngö-
bökre niebare ietre, akwa
Abrahamkwe tödekani kwatibe
Ngöböbti angwane, ngite ñakare
mda Ngöbökre niebare btä.
Abtä niara amne mräkätre ja
täritäri rabadi kä jökrä bkäne
niebare Ngöbökre ie. **14** Ne
ñan ñobtä ñan angwane Kukwe
Biani Ngöbökre Moiséye ye
nita mike täte jökrä abko ütiäre
ni rabadre kä ne bkäne jökrä,
ye ngwane ni rabadre kä ganar-
ne au ja di jenbti, aisete tödeka
Ngöböbti abko ütiäre ñakare
jire chi. Erere arato, Ngöbökre

jändrän bian braibare nie ne rabadre ütiäte ñakare arato, 15 ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye kitabtä temen nita neme ngite Ngöbö ngwärekri, dokwäre Ngöbökwe ni mikadre ja ngie nuen kri; akwa kukwe biani nuendre ye ñakare angwane, ni ñan raba kukwe ye kite temen ja töi jentbi, erere ja mike ngite ñakare.

16 Ne aisete, Ngöbökwe kä köböi mikani Abrahamye amne Abraham mräkätre ja täritäriye ye abko rabadre ütiäte, abkokäre Ngöbökwe biani ngwarbe ie. Ye abko tödekabtä Ngöböbti, aibe köböire Ngöbökwe Abraham mikadi kä bkäne abko köböi mikani kore kwe ie. Ye abko, ñan nitre israelita Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mikaka täte aibe kräke Ngöbökwe kä ye köböi mikani, akwa ni jökrä israelita ya, ñakare ya käta tödeke Ngöböbti Abraham kwrere, ye kräke Ngöbökwe kä köböi mikani kore arato. Ne aisete Abraham abko ni jökrä israelita ya, ñakare ya rün kwrere. 17 Mden erere, Ngöbö Kukwei tä niere krörö:

Tikwe ma mikani juta
kwati bätäkä ngwarbe
rünre kä nebtä,

Génesis 17.5

niebare Ngöbökwe Abrahamye. Ngöbö ni krütanikrütani mikaka nire amne, jändrän ñäre ñakare abko Ngöböta mike nire, Ngöbö ye mden abko bti Abrahamkwe tödekani.

18-19 Ngöbö ye mden käkwe niebare krörö Abrahamye:

Muke kabre ñan tanre, ye kwrere jire ma bkün rabadi kä nebtä.

Génesis 15.5

niebare Ngöbökwe ie. Ye ngwane abko, Abraham ñan di namanina ngäbäkre ngibiare namani nütüre, ñobtä ñan angwane kä namanina bäsi siento krati ie aisete. Erere arato, merire kwe Sara namanina unbre, kise mriani jabtä, aisete ñan rabadre ngäbäkre ngibiare, namani nütüre, akwa Ngöbökwe kukwe niebare ie, yebti tödekani kwe amne mikani era kwe. 20 Ngöbökwe kukwe niebare Abrahamye, ye namani era kräke angwane, tödekani bäri Ngöböbti kwe amne, ñan Ngöbö kukwei mikani ngwarbe jae kwe, käkwe Ngöbö käikitaninkä, 21 ñobtä ñan angwane Ngöbö abko di nämane täte ja kukwei mikakäre täte, ye abko namani era Abrahamkrä. 22 Abrahamkwe tödekani kore Ngöböbti, ye mdenbtä abko ngite ñakare mda abko Ngöbökwe niebare btä amne kani ngäbti kwe. 23 Abrahamkwe tödekani Ngöböbti, yebtä ngite ñakare mda niebare Ngöbökwe btä abko tikani tärbtä, ye ñan tikani niara aibe kräke, 24 akwa Ngöbö Jesu mikakata nire nitre ngwäkäre ngätäite, Ngöbö yebti nirekwe tödekadre, ni ye abko ngite ñakare mda Ngöbökwe niedi amne kadi ngäbti kwe. Ni ye kräke kukwe ye nämane tikani. 25 Jesu ye abko biani Ngöbökwe müre ketadre ni ngite diankakäre mento nibtä, ñobtä ñan angwane ni

nämane ngite Ngöböye kukwe käme nuenbtä amne, ni ngite ñakare mda, ye Ngöbö rabadre niere nibtä, abkokäre Ngöbökwé mikaninta nire.

Nita nüne jäme Ngöböbe abko käita neme nuäre nibtä

5 1 Nikwe tödekani Jesu-kristobti ye köböire ni ngite ñakare mda niebarera Ngöbökwé, aise te nita ja mäketä jäme Ngöböbe ni Dänkien Jesu-kristo köböire. 2 Nikwe tödekani bti angwane, niarakwe ni mikani krötö Ngöbö moto kuin ye ken amne mtare Ngöbö moto kuin täte jökrä nikä amne Ngöbökwé ni mikadita bäsi ja kwrere, ye nita ngibiare kisere abko käita neme nuäre nibtä. 3 Ye abko ñan jändrän aibe käita nuäre nibtä, akwa nita ja tare nike bätäkä ngwarbe abko käita bäri nuäre nibtä arato, ñobtä ñan angwane ja tare nika ye abko käta ni mike nünenkä bäri dite janknu mda, nikwe ñan Jesu gibiadrekä jire abkokäre. 4 Erere arato, nita nebe nünenkä bäri dite tödekatä Jesubti, ye käta ni töi mike bäri metre Ngöbö okwäte amne ye käta ni die mike Jesu ngibiare ngäbti kisere bätärekä, käi ngwiane nuäre jabtä bäri mda. 5 Ñan nita Jesu ngibiare ngäbti ngwarbe abko gare kuin nie, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé ja Üai Deme biani nie amne, Ngöböta ni tarere kri ja moto kuinbti abko Ngöbö Üai Deme tä mike gare nie.

6-7 Ye abko, bäsi ni ñakare jire iti abko tä biare ja mike müre ketadre ni metre diäre. Nane ni mda käkwe jändrän bäri kuin nuenbare nikrä angwane, nikwe ja mikadre müre ketadre ni ye diäre. Akwa ni nämane nüne Ngöbö rüere amne ni di ñakare ja diantarikä au angwane, kä bäri kuin, ye näire Kristo Jesu nukani amne krütani ni diäre amne ni kräke. **8** Ye mdenbtä abko, Ngöböta ni tarere kri tä mike gare krörö nie: Ni nämane kukwe nuene kämekäme Ngöbö rüere abtä ni nämane ngite Ngöbö ngwäre kri, ye ngwane Kristo krütani ni diäre amne ni kräke.

9 Mtare Kristo krütanina ni kräke, ye köböire ni ngite ñakare mda Ngöbökwé niebarera. Yebtä mtare bäri Kristo köböire ni rabadí dianintari amne, Ngöbökwé ñan ni mikadre ja ngie nuen kä mrä angwane, **10** ñobtä ñan angwane ni nämane ja rüere Ngöböbe angwane, Ngöbö Odei krütani ye köböire niara ara jire käkwe ja mäkaninta nibe, aise te mtare bäri Ngöbökwé ni mikanina ja mäketä jabe, aise te Kristota nire, käta ni mike nüne käre käre jabe, ye mdenbtä ni rabadí dianintari. **11** Ne abko, ni rabadí dianintari mrä, ñan ye aibehtä nita kuin niere Ngöböye amne käita neme nuäre nibtä, akwa nita Ngöbö ara käi ngwen nuäre jabtä ni Dänkien Jesukristo köböire. Niara köböire nita ja mäkaninta Ngöböbe mtare.

Adán amne Kristo

12 Mdakäre abko, kena ni itibe kädian nämane Adán abko kákwe ja mikani ngite Ngöbö rüere angwane, kukwe käme Ngöbö rüere nükani kä nebtä amne kukwe käme köböite ni jökrä nikani krüte, ñobtä ñan angwane ni jökrä kákwe ja mikani ngite Ngöbö rüere arato.

13-14 Akwa ñan ja mikani ngite kwetre ja kwrere Adánbe. Adán näire abti kä nüke Moisés näire, Ngöbö ngämi ja kukwei bien Moiséye nuendre nie, ye känenkri kukwe käme Ngöbö rüere namanina kä nebtä, aisete ni jökrä nämane gata ngoto täni, aisete nämane krüte. Akwa Adánkwe Ngöbö kukwei ara jire kitani temen, ye kwrere nuenbare ñakare kwetre, ñobtä ñan angwane niaratre abko ie Ngöbö ngämi ja kukwei bien nuendre, aisete ñan ja mikani ngite kwetre Adán kwrere, ñobtä ñan angwane kukwe bian ngämi nuendre nie, känenkri nita nebe tuen ngite ñakare kukwe yebtä. Adánkwe ja mikani ngite, ye köböite ni jökrä namani ngite Ngöbö ngwärekre, akwa ye kwrere ni mdara jire abko Jesukristo rükadre kukwe kuin nuene ni jökrä kräke abko bä mikani Adánbtä.

15 Akwa Adánkwe ja mikani ngite, yebti ta abko Ngöbökwé jändrän bäri ütiäte kri nuenbare nikä, ñobtä ñan angwane ni itibe Adán kákwe ja mikani ngite, ye köböite ni kwati nikani krüte amne namani mente Ngöböye.

Akwa ja moto kuinbti Ngöbökwé jändrän kuin nuenbare ngwarbe nikä ni itibe Jesukristo moto kuin köböire, ye abko bäri ütiäte kri amne kuin ni kwati kräke.

16 Ye abko ti bike niereta bobukäre: Ni itibe Adán kákwe ja mikani ngite amne Ngöbökwé jändrän kuin nuenbare ngwarbe nikä, jändrän ketebu ye abko ñakare ja kwrere, ñobtä ñan angwane ni itibe Adán, köböite Ngöbökwé ni jökrä mikani ja ngie nuen. Akwa ni kwati kukwe nuenkä kämekäme kákwe ja mikani ngite kabre krübäte Ngöbö rüere abko kräke Ngöbökwé jändrän kuin nuenbare ngwarbe Jesukristo köböire. Yebtä abko ni ngite ñakare mda Ngöböta niere. 17 Ye abko, ni itibe Adán kákwe ja mikani ngite abko köböite ni jökrä namani gata ngoto täni, aisete nämane krüte amne namani mente Ngöböye. Ye kwrere arato, Ngöbökwé jändrän kuin nuenbare ngwarbe nikä ja moto kuinbti, ye abko bäri ütiäte kri, aisete ni mikadita metre ja ngwärekre kwe nikwe nünandre kärekäre ni itibe Jesukristo köböire abkokäre.

18 Ni itibe Adán kákwe ja mikani ngite batibe Ngöbö ngwärekre, dokwäre Ngöbökwé ni jökrä mikani ja ngie nuen. Ye kwrere arato, ni itibe Jesukristo kákwe jändrän nuenbare kuin metre krusobtä, ye köböire ni jökrä tödekaka Jesubti abko ngite ñakare mda abko Ngöböta niere. 19 Ni itibe Adán kákwe Ngöbö kukwei kitani temen, ye

köböite ni kwati nikani kukwe nuene kämekäme. Abtä namani ngite Ngöbö ngwärekre, akwa ye kwrere arato, ni itibe Jesukristo käkwe Ngöbö kukwei mikani täte jökrä, käkwe ja biani müre ketadre abko köböire ni kwati ngite ñakare mda Ngöbökwede niedi.

20 Nita kukwe käme nuene bäri Ngöbö rüere rabadre gare bäri metre nie, abkokäre Ngöbökwede ja kukwei biani Moiséye.

Akwa kukwe kämekäme nuen namani bäri, yehti ta Ngöbökwede ja moto mikani bäri kuin nikrä.

21 Ye aisete ni jökrä nämane gata ngoto täni angwane, kukwe käme ye mdei nämane niaratre dänkiene, erere nämane ja mike ngite kärekäre, ye kwrere arato mtare Ngöböta ja moto mike bäri kuin nikrä amne ni ngite ñakare mda Ngöböta niere, käta kä bien nünankrä kärekäre nie ni Dänkien Jesukristo köböire.

Kukwe kämekäme ñan tä ni dänkiene mda

6 1 Ngöbökwede kukwe kuin nuenbare kore ni jökrä kräke Jesukristo köböire ni ngite diankakäre nihtä, ðnehti Ngöbökwede ja moto mikadre bäri kuin ni kräke, abkokäre nikwe kukwe nuendre bäri kämekäme janknu ja mikakäre ngite ya? **2** iÑakare jire! Nikwe ñan ja mikadre ngite jire chi mda, ñobtä ñan angwane nikwe tödekani Jesubti angwane, ni namani ni krütani kwrere Ngöbö ngwärekre amne, kukwe kämekäme ñan tä ni krütani-

krütani dänkiene mda gare nie, ñobtä ñan angwane ni ngwäkä ñan raba ja mike ngite mda Ngöbö rüere. Ye mden kisete, ðkukwe kämekäme ñan tä ni tödekaka Jesubti dänkiene mda, se abko nikwe kukwe kämekäme nuendre janknu Ngöbö rüere ya? iÑakare jire! **3-4** Ni jökrä tödekaka Kristo Jesubti namani ngökani ñöte, ye abko tä ni krütani gwaire Jesube amne tä ni doboi mikani gwaire Jesube bä mike. Yehti nikwe ja töi kämekäme amne kukwe kämekäme mikaninte ja jiebti abko nikwe bä mikani, ye garera munye. Erere arato, Kristo Rün käkwe niara mikaninta nire ja di kri bä nuärehti, ye kwrere ni rabadre nüne btin Kristo ben gwaire, abkokäre ni krütani Kristo ben gwaire, bti ni doboi mikani ben gwaire arato. **5** Ni krütani ketetibe gwaire Kristobe, aisete Ngöbö diehti Kristo nükanta nire, ye kwrere Ngöbökwede ni mikadi nüne btin. Abti kä mrä angwane, Ngöbökwede ni mikadita nire nünakäre kärekäre jabe.

6 Ne aisete, ni ngämi tödeke Jesubti, känenkre ni nämane töi ngitiekä kukwe kämekäme aibehtä, ye abko Kristo metani krusobtä angwane, Ngöbökwede ni töi kämekäme ye metani gwaire krusobtä ben kwrere, ni töi kämekäme juankäre ngwarbe, kukwe käme ñan rabadre ni dänkiene mda ni ngrabare yehti, nikwe ñan ja töi kämekäme mikadre täte mda abkokäre. **7** Ye abko, ni krütani ñan raba kukwe

käme nuene mda Ngöbö rüere amne kukwe käme ñan tä niara dänkiene mda. Ye kwrere, ni tödekaka Jesubti abko krütani gwaire Jesube, ne aisete kukwe käme ni töibtä, btä ni nämane töi ngitiekä, ye ñan tä neme ni dänkiene mda amne Ngöbökwé ni tikaninte kukwe käme ye kisete.

8 Nikwe tödekani Kristobti angwane, ni krütani gwaire ben amne, Ngöbökwé Kristo mikaninta nire, ye kwrere ni mikadita nüne gwaire ben arato abko gare kuin nie. **9-10** Kukwe gare metre nie abko krörö: Kristo krütani ye abko krütani batibe ni ngite diankakäre mento nibtä, bti Ngöbökwé mikaninta nire, aisete kukwe kämekäme ñan raba niara nuente mda. Yebti ñan krütadita jire mda, ñobtä ñan angwane gata ñan raba niara dänkiene mda, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé mikaninta nire amne mtare tä nüne Ngöbö mikakäre ütiäte. **11** Kristo Jesu krütani batibe, yebti ñan krütadita jire mda, ye kwrere mun krütanina ben gwai-re, aisete munkwe töbikadi ñakare mda kukwe kämekämenbtä abko munkwe nütü jabtä, akwa munta nünenta ketetibe Kristo Jesube Ngöbökrä abko munkwe nütü jabtä. **12** Ye mdenbtä, mun ngrabare mden krütai, ye ie munkwe ñan kä bian kukwe kämekäme nuenkäre mda Ngöbö rüere. **13** Munkwe ñan kä bian mda ja ngrabareye kukwe kämekäme nuenkäre, akwa ni krütani mikaninta nire Ngöbö diebti käta

töi ngitiekä jändrän kuin nuenbtä, ye kwrere munkwe ja mika Ngöbö kisete angwane, mun ngrabare ye munkwe mika jökrä Ngöbö kisete jändrän kuin nuenkäre niarakrä, **14** ñobtä ñan angwane mtare abko kukwe käme mdei tä mun töibtä ñan tädi mun dänkiene mda, ñobtä ñan angwane mun ñan tä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye ngoto täni mda, akwa Ngöbökwé ja moto mikani kuin mun kräke Jesukristo köböire, käta mun die mike kukwe kämekäme mikete ja jiebti.

Nikwe nünandre ni klabore kwrere Ngöbökrä

15 Mtare ni ñan tä nüne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye mikakäre täte mda, tikwe nini angwane, Ngöbökwé ja moto mikani kuin nikrä abko köböire nita nüne tikwe nini, ye aisete ¿nikwe kukwe käme nuendre bäri ja mikakäre ngite ya? iÑakare jire! **16** Ne ñobtä ñan angwane nita ja mike klabore ni bkänkä kräke, ye ngwane ni tärä nebe biare ni ye kukwei mikakäre täte, aisete nita sribire ni bkänkä ye kräke angwane, nita niara kukwei mike täte. Ye kwere arato kukwe kämekäme tä ni dänkiene ye abko käta ni mike mente kärekäre Ngöböye. Akwa nita ja mike klabore Ngöbö kukwei kuin mikakäre täte, ye ngwane nita ngite ñakare mda Ngöböta niere, ye abko gare munye ruen tie. **17** Akwa mtare tita kuin niere Ngöböye munbtä,

ñobtä ñan angwane käne mun ngämi tödeke Jesubti, känenkri mun nämane klaboro kukwe kämekäme kräke, akwa mtare kukwe kuin diribare nunkwe, erere munkwe kani ngäbti amne munta mike täte ja tõi ngöi jökrä, yebtä tita kuin niere Ngöböye. **18** Käne kukwe kämekäme nämane mun dänkiene, akwa Ngöbökwé mun tikaninte amne mun mikanina sribikäre jakrä kwe kukwe era metre nuenkäre.

19 Mun abko tõi braibe Ngöbö Kukweibtä, aisete kukwe rükadre gare metre munye, abkokäre ni klaboro btä tita kukwe bä mike kore munye. Ni klaboroeta ja ngrabare bien sribikäre ja tõi ngöi jökrä bkänkä mikakäre täte, ye kwrere mun nämane ja ngrabare bien ja tõi kämekämeye, mden nämane mun kite kukwe kämekäme nuene, erere mun nämane kukwe kämekäme nuene bäri diän diän mda ja täritäri. Akwa mtare abko, munkwe ja ngrabare mika sribi kuin nuenkäre Ngöbökrä angwane, mun rabadä nüne bäri deme Ngöbökrä. **20** Kukwe kämekäme nämane mun dänkiene, kräke mun nämane sribire ni klaboro kwrere kukwe kämekäme nuenkäre, angwane mun nämane sribire ñakare kukwe kuinbtä Ngöbökrä. **21** ¿Akwa kukwe kämekäme nuen nämane munkwe, ye ütiäre dre nükanani munye amarebti kukwe nuenbare munkwe, abkobtä munta nebe ja gaire ye? Kukwe kämekäme nuen nämane munkwe, ye ütiäre mun nämane krüte abti mrä angwane

mun rabadre mento kärekäre Ngöböye. **22** Akwa mtare mun namanina tikaninte Ngöbö diebti, aisete kukwe kämekäme ñan tä mun dänkiene mda angwane, Ngöbökwé mun mikanina klaboro jakrä sribi kuin nuenkäre jakrä, ye abko bäri ütiäre rükadi kuin krörö munye: Munkwe nünandi kuin deme Ngöbökrä abti mrä angwane, munkwe nünandi kärekäre ben. **23** Akwa kukwe kämekäme nuenta nikwe abko ütiäre nita krüte amne nita mente kärekäre Ngöböye, akwa ja moto kuinbti Ngöböta ni mike nüne kärekäre jabe ni Dänkien Kristo Jesu köböire, ye abko tä nuene ngwarbe ni kräke amne ñan tä ütiäre kärere nie.

Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ñan tä ni dänkiene mda

7 **1** Ti mräkätre, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye gare kuin munye ruen tie, aisete nita nüne angwane, kukwe biani nuendre ye abko ütiäre nikrä, akwa ni krütadre angwane, rabadre ngwarbe nikrä abko garera munye. **2** Kukwe biani nuendre ye abko ti bike bä mike krörö munye: Meri tä ja mike gure angwane, brare kwe tädre nire angwane, kukwe biani nuendre nie, yebti tä ja mäkäninte kwäri-kwäri, akwa kwäräi kwe krütadre kän, ye ngwane rabadre tikaninte amne ñan rabadre mäkäninte mda kwäräi kwebe, kukwe biani nuendre yebti. **3** Ne aisete meri gure amne kwäräi

kwe tädre nire, akwa niara rabadre ni brare mdabe, ye ngwane ja mikadre ngite kwe Ngöbö rüere. Akwa meri ye kwäräi kwe krütadre kän, ye ngwane rabadreta tikaninte kukwe biani nuendre yeye, aisete ja mikadreta gure kwe angwane, ñan ja mikadre ngite kwe.

4 Ti mräkätre, mun ngämi tödeke Jesubti, känenkri mun nämane mäkäninte Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye yebe amne mun nämane mike täte kärekäre, merita gure kätä näin käre brarebe ye kwrere. Akwa Jesukristo krütani angwane, mun nämane ketetibe ben abko erere mun krütani kwrere arato, aisete munta tikaninte Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye yebtä. Mtare Kristo nukaninta nire abko tä mun bkäne, mun rabadre kukwe kuin nuene Ngöbö moto mikakäre nuäre. 5 Kukwe kämekäme mdei nämane ni dänkiene angwane, ni kukwe kämekäme nuenkä kwere ni nämane nüne angwane, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye käkwe ni töi tikani bäri mda kukwe käme nuene ni ngrabarebti. Akwa kukwe käme nuen nämane nikwe, ye ütiäre abko gata aibe nämane nüke nie amne nämane ni mike mente kärekäre Ngöböye. 6 Akwa mtare Ngöbökwé ni tikaninte Kukwe Biani Kwe Moiséye ye kisete amne ni ñan tä kukwe ye mike täte mda, aisete Ngöbökwé kukwe ükaninte btin nünankrä nie ja Üai köböire, ye erere ni raba sribire Ngöbökrä. Ni nämane sribire

Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye mikakäre täte, erere ni ñan tä mike täte mda mtare ja mikakäre metre au.

Kukwe käme mdei nie abko rüere nita rüere

7 ¿Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye abko kätä ni töi tike bäri mda kukwe kämekämenbtä tikwe nini, yebtä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye abko kukwe käme kwrere ya? ¡Ñakare jire! akwa Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye ñakare, akräke kukwe mden mden nuenta tikwe abko käme Ngöbö ngwärekri ñan rabadre gare jire chi tie abko krörö: Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye käkwe ñan niedre, "Jändrän ni mdakwe, ye ma ñan tö raba ie jakrä," ñan niedre kore, ye ngwane ti tö rabadre jändrän ni mdakwe ie jakrä abko käme Ngöbö ngwärekri ñan rabadre gare tie. Akwa Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye aibebti tä nüke gare tie. 8 Akwa Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye kätä niere kore, ye käkwe kä biani ti töi kämeye, aisete jändrän bätäkä ngwarbe ni mdakwe, ie ti tö rababa jakrä. Käne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye arabe käkwe kä biani kukwe kämeye ti kite kukwe kämekäme bätäkä ngwarbe jiebti. Akwa Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye gare ñakare nie angwane, kukwe kämekäme abko käme Ngöbö ngwärekri gare ñakare metre tie. 9 Bati Kukwe Biani

Ngöbökwe Moiséye ye gare ñakare tie angwane, ti nämane nüne kuin ti nämane nütüre. Ja nämane nebe ruen ngite ñakare tie Ngöbö ngwärecri, akwa Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye nukani gare tie, ye käkwe ti ngite Ngöbö ngwärecri kukwe kämekäme nuenbtä mikani gare batibe tie. Kukwe namani gare kore tie angwane, ti nämane nianinte, mente Ngöböye nukani gare tie. **10** Ne aisete Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye käkwe ti mikadre nüne kärekäre Ngöböbe, ti nämane nütüre, akwa era metre ti nämane mente Ngöböye mikani gare kwe tie, **11** ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye mikabtä täte ti rabadre ja mike metre au Ngöbö ngwärecri ti nämane nütüre. Yehtë abko kukwe kämekäme tibtä käkwe ti ngökani, abti ti ngite Ngöbö ngwärecri nukani gare tie, aisete ti nämane mente Ngöböye abko kukwe ye arabe käkwe mikani gare metre tie. **12** Akwa Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye abra deme amne jändrän ni mdakwe ie ni ñan tö rabadre jakrä, tikwe nini, kukwe ye biani nuendre ye abko deme era metre amne kuin abko ti tö niei mra kore.

13 Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye abko kuin deme, akwa ye köböite abko ti rabadre mente kärekäre Ngöböye tita niere ya? Iñakare jire! Kukwe kämekäme ti töibtä abko mdeita nebe tie, ye käkwe ti mikani

kukwe käme nuene bäri mda abko köböite ti rabadre mente kärekäre Ngöböye. Akwa kukwe kämekäme nuenbare tikwe abko era metre käme krübäte Ngöbö ngwärecri, ye abko nukani gare metre tie Kukwe Biani Ngöbö-kwe Moiséye köböire. Ne aisete, Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye abko kuin deme, akwa kukwe ye köböire kukwe kämekäme abko bäri käme krübäte era metre nukani gare tie. **14** Kukweta kore ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye abra jatan ni Ngöböcri garera nie, akwa ti abko moto käme abko ti tö bä mikai krörö: Ni klabore ñan raba jändrän nuene jire chi keteti ja töi jenbti, akwa tä bkänkä aibe kukwei mike täte, ye kwrere ti abko ni klabore kwrere, aisete kukwe kämekäme tä ti töibtä abko mdeita nebe tie aibe mikata täte tikwe. **15** Ñobtä tita kukwe kämekäme nuene ñan tä nebe nüke gare tie, ñobtä ñan angwane ti töta nebe jändrän kuin nuein, erere tita nuene ñakare; akwa kukwe kämekäme btä ti mätä kri, ara jire tita nuene. **16** Akwa kukwe kämekäme nuenta tikwe, ye abko ti ñan tö nuein era metre angwane, Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye abko kuin deme abko era tikrä abko tita bä mike jabtä. **17** Ne aisete, tita kukwe nuene kämekäme, ye ñan tita nuene ja töi jenbti au, akwa kukwe kämekäme tä ti töibtä abko mdeita nebe tie, ye tä ti kite nuene abkokänti tä nebe bare tie. **18**

moto amne kukwe kämekäme mdeita ti töibtä, ne käme jökrä, aisete jändrän kuin ñakare tibtä, ye gare kuin tie. Mden kisete ti töta nebe jändrän kuin nuein, akwa erere ñan tä nebe bare jire chi tie. **19** Ti töta nebe jändrän kuin nuein abko erere ñan tä nebe bare tie, akwa kukwe kämekäme Ngöbö rüere ti ñan tö nuein, ara jire tä nebe bare tie. **20** Mtare ti töta nebe jändrän kuin nuein abko erere ñan tä nebe bare tie, akwa ye ñan tita nuene ja töi jenbti au akwa, kukwe kämekäme tä ti töibtä abko mdeita nebe tie abko käta ti kite kukwe kämekäme nuene, erere tita nuene.

21 Ye mdenbtä abko, kukweta nakenkä krörö tibtä: Ti töta nebe jändrän kuin nuein akwa, kukwe kämekäme ara jire tä nebe käne ti jiete. **22** Akwa ti töite nete abko Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye tä nebe tuen kuin nuäre nuendre tie, **23** akwa tibtä nete abko kukweta nakenkä mda mda käta ti töi miketa bä jene, ye abko kukwe käme tä ti töibtä, ye mdeita nebe tie abko käta rüere jändrän kuin ti tö nuein yebe, aisete ni ngite kä teri ñan raba kwäräbere au, ye kwrere jire tita kukwe kämekäme kisete. **24** iAingwaree, ti bobre jakän! Käre tita ja mike ngite ti ngrabare nebti abtä tita mente Ngöböye. ¿Ne kisete nirekwe ti tikadrete se? **25** iNgöbö aibe abko ie tita kuin niere ni Dänkien Jesukristo köböire, ñobtä ñan angwane niarakwe ti tikadite!

Nebti kukwe mrä abko nuke gare krörö tie: Ti tö Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye aibe mikai täte, akwa kukwe kämekäme tä ti töibtä abko mdeita nebe tie abko käta ti mike kukwe kämekäme nuene.

Mtare nita nüne Ngöbö Üai diebti

8 **1** Akwa mtare, ni jökrä tä tödeke Kristo Jesubti abko Ngöbökwé ñan kitadre ngite jire chi mda amne ñan mikadre ja ngie nuen jire chi, **2** ñobtä ñan angwane kukwe kämekäme nämane mun töibtä kä nämane mun mike ja mike ngite Ngöbö rüere abtä Ngöbökwé mun mikadre ja ngie nuen, ye ngäniene abko Ngöbö Üai käkwe mun tikaninte, käkwe mun mikani nüne btin, sribi nuenbare Kristo Jesukwe krusobtä ye köböire. **3** Kukwe kämekäme ni töibtä abko mdeita nebe nie, ye kisete Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye ñan di namani täte ni tikatekäre, ñobtä ñan angwane ni di ñan namani kukwe ye mikakäre täte. Akwa Ngöbö aibe di namani tikatekäre, käkwe ja Odei Jesu juani kä nebtä. Ni jökrä abko kukwe käme nuenkä, akwa niara därebare ja kwrere nibe. Ye kwrere Ngöbökwé juani nuke krütakäre nikrä amne ni ngite Ngöbö ngwärekre ye ütiä biankäre krusobtä ni diäre amne ni täte. **4** Ngöbökwé Jesu juani krüte kore ni kräke, ye köböire abko kukwe kuin era metre biani nuendre nie Ngöbökwé abko tä

nebe bare nikrä mtare, abkokäre Ngöbökwe ja Odei juani. Ne aisete kukwe kämekäme tä ni töibtä abko mdeita nebe nie, yebtä abko ni tödekaka Jesubti ñan tä ja kite mda, akwa Ngöbö Üai tö dreye, erere nita nuene.

5 Mdakäre abko, nire nire tödekaka ñakare Jesubti käta töbike kukwe kämekäme aibehtä amne aibe mdeita nebe ie abko erere tä nuene. Akwa Ngöbö Üai tö dreye, yebtä nire nire tä ja töi mike kwatibe, ni ye abko tä Ngöbö Üai kukwei mike täte.

6 Kukwe kämekäme tä ni töibtä amne mdeita nebe nie, ye erere nita niken jiehti abko tä niken ni ngwena mente Ngöböye abtä Ngöböta ni mike ja ngie nuen. Akwa nita töbike jändrän kuin Ngöbö Üaikwehtä abko käta niken ni jie ngwena, ye ngwane nita nüene kärekäre Ngöböbe amne nita nüene jäme Ngöböbe arato. **7** Akwa nire nire tödekaka ñakare Jesubti töi kämekäme abko mdeita nebe ie, aisete tä nakwen janknu jiehti. Ni ye abko tä ja rüere Ngöböbe, ñobtä ñan angwane kukwe biani Ngöbökwenuendre nie, ye niara ñan tö mikai täte amne, niara di ñakare kukwe ye mikakäre täte arato.

8 Ye mden kisete, kukwe kämekäme tä ni tödekaka ñakare Jesubti ye töibtä amne kukwe kämekäme ye mdeita nebe ie, aisete tä nakwen janknu jiehti, ni ye abko ñan raba jändrän kuin nuene jire chi abtä Ngöbö raba käikitekä.

9 Akwa mun abko, kukwe kämekäme nämane mun töibtä,

kä nämane mun mike kukwe kämekäme nuene, akwa ye kwere munta nüene ñakare mda, ñobtä ñan angwane Ngöbö Üai tä nüene munbtä mtare ne ngwane, Ngöbö Üai tä mun kite nüene Ngöbökrä. Nire nire btä Kristo Üai tä nüene ñakare, ni ye abko ñakare ni jen Kristokwe. **10** Era metre mun ngrabare yebti munkwe kukwe nuenbare kämekäme Ngöbö rüere, ye dokwäre mun krütadi, akwa Kristo tä nüene munbtä mtare ne ngwane, mun üai kärke nüenandi kärekäre Ngöböbe, ñobtä ñan angwane munkwe tödekani Jesubti angwane, mun ngite ñakare mda niebare Ngöbökwenuendre.

11 Angwane Ngöbökwenuendre Jesu mikaninta nire abko Üai arabe tä nüene munbtä, ye ngwane Ngöbö Kristo mikakata nire arabe käkwe mun ngrabare ye mikadita nire arato niara Üai köböire kä mrä angwane. **12** Ne aisete ti mräkätre, kukwe kämekäme nämane ni töibtä abko mdei nämane nebe nie, ye kwere nikwe ñan nüenandre jire chi mda, **13** ñobtä ñan angwane kukwe kämekäme tä mun töibtä, ye munkwe nuendi janknu amne ñan kitadre temen munkwe, ye ngwane mun rabadi mente Ngöböye amne Ngöbökwenuendre mun mikadi ja ngie nuen kä mrä angwane; akwa kukwe kämekäme nuenta munkwe ja ngrabarehti, ye munkwe kitadre temen Ngöbö Üai diehti, ye ngwane munkwe nüenandi kärekäre Ngöböbe.

14 Ye abko, nire nire jie ngwianta Ngöbö Úaikwe, ni ye abko Ngöbö ngäbriänkä kwe abko raba gare munye, **15** ñobtä ñan angwane Ngöbö Úai tä mun itire itire btä, ye abko käkwe ñan Ngöbö käi mikadita tare mun okwäte, ni klabore ütiäte ñakare käta bkänkä jürä ngwen jabtä ye kwrere; akwa Ngöbö Úai käta mun mike Ngöbö ngäbriänkäre amne Ngöbö Úai ye mden köböire Ngöbö abko ni Rün nikwe käita nebe nuäre nibtä, käta ¡Abba! iTata tikwe! niere Ngöböye.

16 Ye abko, ni tödekaka Jesubti abko Ngöbö ngäbriänkä era metre abko Ngöbö Úai ye arabe tä mike gare nie amne, **17** ni Ngöbö ngäbriänkä bkänä ne ngwane, jändrän kuinkuin bian-dre Ngöbökwé Kristoye, ye ni rabadi bkäne siba Kristobe gwai-re. Akwa Ngöbökwé jändrän kuinkuin nuendre ni kräke siba, abkokäre Kristokwe ja tare nika-ni, ye kwrere nikwe ja tare nika-di arato tödekabtä Kristobti.

Ngöbökwé jändrän kuinkuin nuendi ni kräke abko nita ngibiare ngäbti kisere

18 Tödekabtä Kristobti nita ja tare nike mtare ye abko tare krü-bäte bkänä, akwa jändrän kuin-kuin nuendi Ngöbökwé ni kräke ye abko bäri ütiäte nikrä ruen tie. **19** Ni ne abko Ngöbö ngä-briänkätre. Amne ni rabadre bä mikani era metre kä mrä angwane, ye abko jändrän jökrä däte-bare Ngöbökwé käta ngibiare kisere, **20** ñobtä ñan angwane

Ngöbökwé jändrän jökrä däte-bare, abti drekäre Ngöbökwé jändrän jökrä dätebare abko ere-re namani bare ñakare btä. Ye ñan jändrän ketareketare tö namani dreye ja töi jenbti, erere namani bare akwa, Adán amne Eva käkwe Ngöbö kukwei kitani temen krire kena, bti Ngöbö ara jire käkwe ükaninte kore, aisete kukwe namani bare kore jändrän jökräbtä. **21** Jändrän jökrä däte-bare Ngöbökwé tä ngadaen amne tä niken ngwarbe, abtä tätre ja tare nike, ye kwrere ñan rabadre nakenkä mda btä abko tä ngibiare kisere. Ye kwrere arato, ni Ngöbö ngäbriänkä abko kräke Ngöbökwé kukwe kuin nuäre nuendi, käkwe ni ngrabare kwitadi, ñan krütadre mda abko-käre, ye abko jändrän dätebare Ngöbökwé tä ngibiare kisere arato.

22 Ngöbökwé jändrän jökrä kwitadi ye ngibiabtä kisere abko jändrän dätebare Ngöbökwé abko tä ja tare nike, käta täkekä jabe bäsi merita niken ja ngibiare käta ja tare nike ngäbäkre ngi-biabtä, ye kwrere jire kira abti kä nüke mtare jändrän jökrä tä ja tare nike, ye gare kuin nie. **23** Ye abko ñan jändrän mda mda dätebare Ngöbökwé aibe käta täkekä jabe akwa, nitre tödekaka Jesubti käta ja tare nike kore, käta täkekä jabe arato, ñobtä ñan angwane ni ngrabare btin krüte ñakare mda biandi Ngöbökwé nie, ye nita ngibiare ngäbti kisere, abtä nita täkekä jabe mtare. Akwa

Ngöbökwe ni kanina ngäbti ja ngäbriänkä kwrere, akwa ye rabadre bare täte angwane, Ngöbökwe ni ngrabare btin biandinie, ye mikakäre era, abkokäre ja Üai biani kwe nie. **24** Ngöbökwe ni dianintari näire mentokwäre ni ngrabare btin biandre mda kwe nie abko nita ngibiare kisere. Ye abko, jändrän tärä nebe ni kisete, ye abko ngibiata ñakare mda, **25** akwa jändrän ngämi nebe ni kisete abko nita ngibiare kisere, ye abko rükadre nie, abkokäre nikwe ngibiadre jäme bätärekä abti rükadre ni kisete.

26 Ngöbökwe kukwe nuendi kuin nikrä abko nita ngibiare kisere, ye abko käta ni die mike. Ye kwrere arato, jata nebe ruen bobre di ñakare nie blitakäre Ngöböbe amne nikwe dre niedre Ngöböye ñan tä nebe nüke gare nie, yebtä abko Ngöbö Üai käta ni die mike blite Ngöböbe, käta täkekä jabe blitare kwärä ja kukwei jenbti Ngöböbe amne, kukwe Ngöbö Üaikwe abko ni ñan raba niere jire ja kukwe jenbti. **27** Akwa Ngöbö abko ie ni töi ño ño gare kuin metre jökrä, amne Ngöbö Üai töta nebe dre dre kärere nikrä Ngöböye, ye garera jökrä Ngöböye, ñobtä ñan angwane Ngöbö tö dreye, ye kwrere Ngöbö Üai tä blite juta deme Ngöbökwe ye kräke.

Jändrän jökrä ni rüere, ye nita ganaine kwäräbe

28 Ni jökrä käräbare Ngöbö-kwe jakrä mikakäre ja odeire käta Ngöbö tarere, kräke

Ngöbökwe kukwe ükaninte Kristo köböire abko erere ngwiandi bare kwe, abkokäre kukwe kuin rakadrekä btätre ya o kukwe tare rakadrekä btätre ya, akwa Ngöböta ükete kuin kräke abko krörö: **29** Kena dekä Ngöbö ngämi ni dätere, känenkri nire nire rabadre nüne kärekäre ben ye namanina gare ie, erere mikanintbe kwe kwitakäre bäsi ja Odei jen kwe Jesukristo kwrere. Ye abko Ngöbö Odei jen kwe rabadre bäri ütiäte etbakantre kwati ngätäite abkokäre. **30** Erere arato, nire nire kräke Ngöböke kukwe mikanintbe kore abko erere käräbare kwe diantarikäre jakrä, ye abko ngite ñakare mda niebare kwe amne kani ngäbti kwe amne, ni ye abko mikadi nüne jabe kwe kä nuärete arato.

31 Ngöböke kukwe kuin nuenbare keta kabre kore ni kräke Jesukristo köböire, tikwe nini çyebtä nikwe dre niedre mda? Ngöböta ni tarere kore amne tä kukwe nuene kuin kore ni kräke, ye ngwane ni amne jändrän mda mda ñakare jire rabadre ni ganaine, **32** ñobtä ñan angwane Jesu abko Ngöbö Odei jen kwe, aisete tare kri Ngöböke, akwa namani ruentari tare ñakare ie, käkwe biani müre ketadre ni jökrä kräke, çye abko jändrän mda mda kwe abko niarakwe ñan biandre ngwarbe nie ja moto kuinbti ja Odei ben gwaire ya? iJänri, Ngöböke jändrän jökrä kwe biandinie! **33** Ngöbö ara jire käkwe ni dianinkä jakrä amne ni ngite ñakare mda

niebare kwe, aisete ni ñakare jire iti raba ni kite ngise Ngöböye abko Ngöbökwé kukwei mikadrece. **34** Mdakäre abko, Kristo Jesu krütani ni kräke, bti nükaninta nire amne tä kä bäri ütiäte te Ngöbö kise ruenkri, käta blite käre Ngöböbe ni kräke, ÷ye abko ni mda tädrera käkwe ni kitadi ngise Ngöbö ngwärekwé ya? iÑakare jire! **35** ÷Kristo käta ni tarere kri, ye abko nirekwé töi kwitadre amne niara ñan rabadre ni tarere mda? Ni ñakare jire iti amne jändrän ñakare jire kä raba Kristo töi kwite ni rüere. Ye aisete, nikwe ja tare nikadre tödekabtä Jesubti ya o ni mda käkwe rüdre krübäte ni rüere ya amne kukwe jatadre krübäte ni rüere ya o ni rabadre mrö nike ya o dän ñan rabadre nie ya amne ni rüe jatadre krübäte ya o ni kämika tö rabadre tödekabtä Jesubti ya, akwa ÷yebtä Kristokwe ñan ni taredre mda ya? iÑakare jire! Niarakwe ni taredi janknu. **36** Ye abko nikwe ja tare nikadre tödekabtä Jesubti rabadre gare metre nie, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei käta ni bä mike obeja kwrere, käta niere krörö nibtä:

Obeja jäta niken biare
kämikadre,
ye kwrere jire nunta
mikäni biare kämikadre
käre.

Ne aisete, tödekabtä mabti,
käre nun rätäkäta gatäbti
köbö kwatirekwatire,

Salmos 44.22

abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

37 Akwa Ngöbö ni tarekä kri, ye köböire nita kukwe bätäkä ngwarbe ye ganaine kwäräbe jökrä. **38-39** Tita nütüre kore, ñobtä ñan angwane jändrän ñakare jire kä raba Ngöbö töi kwite abtä niara ñan raba ni tarere mda, ye abko gare kuin tie, ñobtä ñan angwane ni krütadre ya o ni tädre nüne ya, akwa Ngöbökwé ni taredre janknu. Erere arato, angele köböire amne üai kämekäme köböire Ngöbökwé ñan ni kitadrekä ja okwä bäre mento, akwa ni taredre janknu kwe. Mdakäre abko, kukwe mtare amne kukwe jatadi ni rüere, ye abko ñan raba Ngöbö töi kwite abtä niara ñan raba ni tarere mda, akwa Ngöbökwé ni taredre janknu arato. Erere arato, jändrän kä käinbti ya o jändrän bäri mente nguse sete kä raba Ngöbö töi kwite abtä niara ñan raba ni tarere mda. Ne aisete Kristo Jesu köböire Ngöbökwé ni taredi kärekäre amne jändrän ñan raba Ngöbö töi kwite jire chi abtä ñan rabadre ni tarere mda.

Ja töi jenbti Ngöböta ni denkä jakrä

9 **1-3** Mdakäre abko ti mräkätre, ti moto ulire krübäte amne ti motota nötöte käre, ñobtä ñan angwane ti mräkätre israelita tikwe ye abko käkwe tödekadre Kristobti abko köböire rabadre dianintari, ie ti tö bäri. Ngöbökwé ngürün mikadre tibtä, abtä ti ne ara jire rabadre mikänikä Ngöbö okwä bäre mento ja ngie nuakäre kärekäre amne ti

mräkätre tikwe rabadre dianintari, ie ti töta nebe, ne abko Kristo Jesu ngwärekre tita kukwe era erere niere. Ñan tita ni ngökö gare tie, ñobtä ñan angwane tita mun ngökö ñakare abko Ngöbö Úai Deme käta mike gare tie, aisete tita kukwe era erere niere kore. 4 Tita niere kore, ñobtä ñan angwane nitre israelita jatani jökrä Israelikri amne Ngöbö-kwe kani ngäbti ja ngäbriänkä kwrere. Erere arato, Ngöbö nämane ja di kri bä nuäre ye mike tuare ietre amne kukwe úkaninte bätäkä ngwarbe kwe bentre. Erere arato, ja kukwei biani kwe Moiséye kräke. Mda-käre abko, nitre israelita käkwe jändrän kukwadre Ngöbö káiki-takakäre ju blitakrä Ngöböbe kánti abko Ngöbökwé úkaninte bentre. Ngöbökwé kukwe mda mda nuendre nitre israelitakrä abko niebare metre kwe ietre arato. 5 Erere arato, ni mräkä kirakira útiäte krikri, yekri niaratre jatani arato amne niaratrekri Ni Dianinkä Ngöbökwé abko Jesukristo ara därebare arato. Jesukristo abko Ngöbö ara jire amne tä jändrän jökrä gobraine. Niara abko raba káikitaninkä käre-käre. Abko kore se. Amen.

6 Ngöbökwé jändrän kuin nuenbare kore nitre israelitakrä, akwa niaratre kwati käkwe trö kwitani Kristoye, käkwe ñan mikani útiäte jae, úyebtä abko Ngöbökwé ñan ja kukwei mikani täte ya? Ñakare jire, ñobtä ñan angwane ñan nitre israelita jökrä därebare ni israelitakri abko

Ngöböta tuen israelitare era metre ja ngwärekre. 7 Erere arato, ñan ni jökrä därebare Abrahamkri abkobtä Abraham ngäbriänkä era metre Ngöbö ngwärekre abko gare nie, ñobtä ñan angwane Abraham ngäbriänkä nämane kwati, akwa Ngöbökwé niebare krörö Abrahamye:

Ma ngäbriänkä era metre abko jatadi ma ngobo Isaac aibekri, *Génesis 21.12* niebare Ngöbökwé ie.

8 Ye mdenbtä abko, ñan nita däre-re ni mräkä mdenkri abko käta ni mike Ngöbö ngäbriänkäre abko niebare Ngöbökwé Abrahamye Isaabtä käta mike gare nie, akwa Ngöbökwé ngäbäkre köböi mikani Abrahamye abkokri ni därebare ja täritäri, ni ye abko Abraham bkün era metre. 9 Ye erere, bati Ngöbökwé ngäbäkre biandre Abrahamye abko niebare krörö kwe ie:

Kä krörö kä mdate ti rükadita angwane, ngäbäkre rabadira Sarakwe, *Génesis 18.10,14* abko Ngöbökwé nuendre Abrahamkrä, niebare kwe ie Isaabtä. Ye aisete Ngöbökwé Isaac dianinkä jakrä amne ñan Ismael dianinkä jakrä nämane gare Abrahamye.

10 Akwa kukwe ye abko ñan aibe nakaninkä kore akwa, kukwe mdara jire nakaninkä abko köböire nita däre-re ni mräkä mdenkri abko ñan tä ni mike Ngöbö ngäbriänkäre abko tä nüke gare nie abko krörö: Rebeca ngobo munkine kädian

nämane Esaú amne Jacob, ye
abko därebare rün itibe Isaakri.

11-13 Akwa niaratre nibu ngämi
därere amne ngämi kukwe kuin
nuene amne ngämi jändrän
käme nuene Ngöbö rüere, ye
känenkri Ngöbökwie niebare
Rebecaye:

Ngäbäkire mubai abko
rabadi sribikä etba mrä
kräke, *Genesis 25.23*

niebare Ngöbökwie Rebecaye.

Ye mden erere Ngöbökwie nie-
bare abko tä tikani krörö Ngöbö
Kukweibtä:

Tikwe Jacob tarebare,
akwa Esaú abko tikwe
tarebare ñakare,
Malaquías 1.2-3

abko niebare Ngöbökwie. Ye
mden abko namanina kwatibe
kore, ñobtä ñan angwane Ngö-
böta kukwe miketbe ño ño, töta
nebe nire nire diainkä jakrä ja
töi jenbti ye erere tä denkä, ye
abko ñan nita jändrän kuin nue-
ne ya o nita jändrän käme nue-
ne Ngöbö rüere abko Ngöböta
mike ñäräre, käta ni denkä
jakrä, akwa Ngöbö töta nebe
nire diainkä jakrä, erere tä
denkä.

14 ¿Ne aisete, Ngöbö abko
kukwe ükatekä blo nikwe niedre
ya? iÑakare jire! **15** ñobtä ñan
angwane bati kira Ngöbökwie
niebare krörö Moiséye:

Ti tö rabadi nire nire
ngwiain ruentari tare jae,
ye erere rabadi ruentari
tare tie amne,
ti tö rabadi ja moto mikai
kuin nire nire kräke, ye

erere kräke tikwe ja
moto mikadi kuin,

Exodo 33.19

niebare Ngöbökwie Moiséye.

16 Kukwe ye abko käta kukwe
krörö mike gare nie: Ye abko
ñan ni töta nebe dreye amne ñan
nita jändrän nuene ja di ngöibti
abko köböire nita nebe ruentari
tare Ngöböye, akwa ja töi jenbti
nita nebe ruentari tare Ngöböye.

17 Erere arato, Ngöbökwie
ñäkäbare Faraónye abko tä tika-
ni Ngöbö Kukweibtä, käta niere
krörö:

Ma köböire ti di kri rabadre
gare kä jökräbti temen,
abkokäre tikwe ma
mikani jreire Egipto nete,
Exodo 9.16

niebare Ngöbökwie Faraónye.

18 Kukwe ye abko käta kukwe
krörö mike gare nie: Ngöbö töta
nebe nire nire ngwiain ruentari
tare jae, erere tä nebe ruentari
tare ie amne, Ngöbö töta nebe
nire nire dokwä mikai ribi ja
kukweikrä, erere tä dokwä mike
ribi. Ye mden abko bä mikani
kwe.

19 Akwa kukwe nebtä ni ruä-
re käkwe niedre tie: iNgöbö töta
nebe dre dre nuein nibtä, erere
tä nuene amne ni ñakare jire iti
abko raba nebe Ngöbö töi rüere
o ni ñakare jire iti raba Ngöbö
töi kwite nibtä, se ñobtä abko
nita nebe ngite Ngöböye se! ni
ruäre käkwe niedre kore.

20 Akwa tita niere kore ni yeye:
¿Mun abko därebare Ngöbökwie,
ye ñobtä abko mun tö ñäkäi kore
Ngöbö rüere ye? Ni kantra

Ni ne tä dobro дәtere kantrare (Romanos 9.20-21)

dәtekä abko, ie kantra raba niere: ¿Drekäre makwe ti дәtebare kore se? ¿niedre kantrakwe ie ya? iÑakare jire! 21 ñobtä ñan angwane ni kantra дәtekä ye tö rabadre dobro ye дәtei ño ño ja töi jenbti, erere raba nuene. Ye mden kisete, dobrobti ni kantra дәtekä ye raba kantra дәtere jändrän ütiäte kräke, akwa dobro ye arabebti raba kantra дәtere arato jändrän ütiäte ñakare kräke. Ye

kwrere arato, Ngöbökwe ni дәtebare, aisete tö rabadre dre dre nuein nibtä erere raba nuene.

22 Ne aisete, nitre kukwe kämekäme nuenkä Ngöbö rüere, kräke Ngöbökwe kukwe ükaninte mikakäre ja ngie nuen, aisete ñan tö namani mikai ja ngie nuen jötrö, akwa ngibiabare raire kwe, ye abko Ngöbö raba nuene ja töi jenbti. 23 Erere arato, Ngöbökwe ni ngibiabare

raire kore, kākwe ñan ni ye mikani ja ngie nuen jötrö, ñobtä ñan angwane niara töta nebe ja di kri bä nuäre mikai tuadre nitre tödekaka Jesubti yeye. Ngöbökwe nitre tödekaka Jesubti dianinkä kira jakrä, kākwe ngwiani ruen bobre jae, mikakäre nüne kärekäre jabe kä bäri nuäre te. **24** Ngöbökwe ni käräbare jakrä abko ruäre nitre israelita ngätäite, ruäre abko nitre ñakare israelitare ngätäite.

25 Ngöbökwe ni kärädre kore abko tä tikani krörö Ngöbö Kukweibtä tärä Oseabtä:

Nitre ñakare juta jen tikwe abko batira jire rabadi juta jen tikwe abko tikwe niedi nitre yebtä.

Erere arato, nitre tita tarere ñakare metre mtare abko batire jire tita tarere arato abko tikwe niedi btä, *Oseas 2.23*

niebare Ngöbökwe.

26 Erere arato, Ngöbökwe niebare mda tärä Oseabtä:

Mun ñakare juta jen tikwe, tikwe niebare munye. Kä ye kanti tikwe nieba kore munye, akwa kä ye arabe kanti tikwe niedi krörö:

Mun abko Ngöbö nire ngäbriänkätre, tikwe niedi munbtä, *Oseas 1.10*

abko tä tikani tärä Oseabtä.

27 Akwa nitre israelita ngätäite abko ni ruäre aibe rabadre dianintari abko Ngöbökwe niebare ietre kira abko tä tikani krörö tärä Isafabtä:

Nitre israelita rabadre bäri kwati abtä ñan rabadre tanre üman mren köräbare kwrere, akwa niaratre braibe rabadi dianintari,

28 ñobtä ñan angwane ni Dänkien Ngöbö kākwe kukwe ükaninte ño nibtä, erere kebera mike täte metre, bti ja töi kwitadi ñakare jire chi kwe,

Isaias 10.22-23

abko nieta tärä Isaiäbtä.

29 Ye mden abko Ngöbökwe niebare käne Isaias ara köböire arato abko krörö:

Ni Dänkien Di Kri Jändrän Jökrä Nuenkä kākwe ñan ni mräkä israelita mikadrete nüne ruäre, akräke Ngöbökwe nitre Sodomabo amne Gomorrabo ganinkä jökrä, ye kwrere ni israelita rabadre arato,

Isaias 1.9

niebare Ngöbökwe Isaias köböire.

Nitre israelita kākwe tödekani ñakare Jesubti

30 Ye kwrere Ngöbökwe nitre ñakare israelita diandretari kwati abko niebare kwe akwa, nitre israelita braibe rabadre dianintari abko Ngöbökwe niebare kira, ¿sebtä abko nikwe dre niedre? Niaratre abko ngite ñakare mda niebare kwe, ye abko nitre ñakare israelitare nämene känentari ñakare jakrä, akwa tödekabtä Jesubti niaratre ngite ñakare

mda niebare kwe btätre amne kadre ngäbti kwe abko Ngöbö-kwe mikani gare ietre. **31** Akwa nitre israelita abko rabadre ja mike metre au ja di jenbti Ngöbö ngwärekre Kukwe Biani Ngöbö-kwe Moiséye ye mikabtä täte, ye abko nitre israelita nämane känentari kisere, akwa yebtä niaratre abko metre ja ngwärekre abko Ngöbö-kwe niebare ñakare amne ñan kani ngäbti kwe. **32** ¿Se ñobtä Ngöbö-kwe nuenbare kore? Ye ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbö-kwe Moiséye ye mikabtä täte ja di jenbti au abko köböire niaratre ñakare ngite mda abko Ngöbö-kwe niedre abko aibe nitre israelita nämane mike era jae, akwa tödekani ñakare kwetre Ngöbökti. Ye mden kisete, ngite ñakare mda abko Ngöbö-kwe niebare ñakare ietre. Nitre israelita käkwe tödekani bäri ja di jenbti ja mikakäre metre au Ngöbö ngwärekre amne ñan tö namani tödekai Jesubti. Jesu ye abko jä kwrere btä ni kwati tä ngoto ritete. **33** Ye raka-drekä abko nämane tikani kira Ngöbö Kukweibtä, kanti Ngöbö-kwe Jesukristo bä mikani jä kwrere abko krörö:

iMunkwe mika ñäräre!

Tita jä mike jite mun

Siönbo ngätäite.

Jä ye abko rabadi ñakare ütiäte mun kräke, aisete jä yebtä ni kwati ngoto ritadite amne ñan tödekadi kwetre bti.

Akwa nire nire käkwe tödekadre ni yebti abko

Ngöbö-kwe ñan mikadi ja ngie nuen, aisete ñan rabadre ja gaire,

Isaías 8.14; 28.16

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä ni Dänkien Jesukristobtä.

10 **1** Ti mräkätre, kukweta nakenkä kore nitre israelitabtä, akwa nitre israelita ye rabadre dianintari, ie ti tö krübä-te, aisete tita blite kräke Ngöbö-be, **2** ñobtä ñan angwane niaratre tä Ngöbö mike ütiäte kri jae, aisete tätre mokrere Ngöbökti, akwa Ngöbö mikadre ütiäte ño metre kwetre abko erere nüke gare ñakare ietre. **3** Nita tödeke Jesubti aibe angwane ni ngite ñakare mda abko Ngöböta niere nibtä, ye abko ñan nükani gare ietre amne, niaratre töta nebe ja mikai metre au Ngöbö ngwärekre, aisete Ngöbö-kwe kukwe mikanintbe ni mikakrä metre ja ngwärekre Jesukristo köböire, ye mikata ütiäte ñakare kwetre. **4** Akwa Kukwe Biani Ngöbö-kwe Moiséye, ye Kristo käkwe mikani täte jökrä, aisete mikani nebe bare täte jökrä kwe ni kräke amne, tödeka Kristobti aibe köböire ni rabadre era metre Ngöbö ngwärekre, abkokäre mikani nebe bare täte jökrä kwe ni kräke.

5 Kukwe Biani Ngöbö-kwe Moiséye ye mikabtä täte nire nire tö rabai metre Ngöbö ngwärekre abko kräke Moisékwe kukwe tikani krörö:

Kukwe Biani Ngöbö-kwe

Moiséye, ye nirekwe mikadre täte jire jökrä

abko köböire nünandi
kwe, *Levítico 18.5*

abko tä tikani Moisékwe Ngöbö Kukweibtä. Akwa ni ñan raba kukwe ye mike täte kore, 6 aise-te nita tödeke Jesubti, köböire ni ngite ñakare mda abko Ngöböta niere nibtä, ni ye kräke Ngöbö Kukwei käta niere krörö: Makwe ñan töbika krörö: “¿Nire näin kä käinbti” Kristo kanti, niara käre-reta kä nebtä ni die mikakäre?

Ye kwrere makwe ñan töbika, ñobtä ñan angwane Kristo nüka-nina kä nebtä aise-te. 7 Erere arato, makwe ñan töbika krörö: “¿Nire näin nguse kä nakebtä ni krütanikrütani ngätäite,” Kristo rükadreta nire ni die mikakäre? Ye kwrere munkwe ñan töbika, ñobtä ñan angwane Kristo krütanina bti Ngöbökwé mikanina nire ni kräke. 8 Akwa kukwe bti ni rabadre dianintari abko tä känime mun ken. Kukwe ye abko krörö: Tödekadre Kristobti aibe köböire ni ngite ñakare mda Ngöböta niere abko dirita nun-kwe. Yebtä Ngöbö Kukwei tä niere krörö:

Kukwe ye abko tä känime
mun ken abko mun raba
niere ja kada jenbti
amne, mun töibti mun
raba mike era jae,

Deuteronomio 30.14

abko Ngöbö Kukwei tä niere. 9 Kukwe mun diantarikrä abko tä ja ken munbe, ñobtä ñan angwane Jesu abko ma Dänkien makwe niedre ja kada jenbti amne Ngöbökwé Jesu mikaninta nire, yebti makwe tödekadre

amne makwe mikadre era ja töibti angwane, ma rabadi dianintari. 10 Ye abko, Jesu mikata era ja töibti amne tödekata bti, yebtä ni ngite ñakare mda abko Ngöböta niere nibtä amne, Jesu-kristo abko ni Dänkien nita niere ja kada jenbti, ye ngwane nita nebe dianintari. 11 Yebtä abko Ngöbö Kukwei tä niere krörö arato:

Nire nire käkwe tödekadre
niarabti abko ñan
rabadre mikani ja ngie
nuen, aise-te ñan rabadre
ja gaire, *Isaiás 28.16*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä. 12 Nieta kore, ñobtä ñan angwane ni israelita ya o ni ñakare israelitare akwa ni ja kwrere jö-krä Ngöbö ngwäre-kri. Ye aise-te ni ñakare bä jene jene amne ni Dänkien Kristo abko ni jökrä Dänkien amne, nire nire käta ja di kärere ie rabakäre dianintari ye erere die mikata kri kwe 13 abko gare metre nie, ñobtä ñan angwane nieta krörö Ngöbö Kukweibtä:

Nire nire käkwe ja di
kärädre ni Dänkienye
rabakäre dianintari, ni ye
abko Ngöbökwé
dianditari, *Joel 2.32*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

14 ¿Akwa ni tödekaka ñakare Kristobti käkwe ja di kärädre ño Ngöböye jakrä? Erere arato, ¿ni ni kukwei nuen ñakare blite Kristobtä abko tödekadre ño kwe bti? ¿Amne ni ñakare kukwe kuin Kristobtä niere, ye abko nikwe

kukwe Kristobtä kukwei nuadre ño? **15** Mdakäre abko, ¿ni juanta ñakare kukwe kuin Jesubtä niere ni mdaye, ye abko rikadre blite ño kukwe kuin yebtä? Ye mdenbtä abko, Ngöbö Kukweita niere krörö:

Ni kukwe kuin ngwianka tä kite nüke, ye abko käita nebe nuäre krübäte nibtä niara tuare, *Isaías 52.7*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

16 Kukwe kuin Kristobtä ye niebare nitre israelitaye, akwa ni kwati käkwe ñan mikani era, käkwe tödekani ñakare Jesubti. Kukwe rakadrekä kore abko Ngöbökwie niebare kira krörö Isaías köböire:

Ni Dänkien, nunkwe kukwe kuin niebare, ye bäsi ni ñakare jire käkwe mikani era, *Isaías 53.1*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä sribi nunkwebtä. **17** Ye abko, kukwe kuin Kristobtä, ye nita kukwe nuen angwane, nita kite tödeke Kristobti. Kukwe kuin ye abko Kristobtä.

18 Akwa ti raba ngwentari munye: ¿Nitre israelita ye käkwe kukwe kuin Kristobtä kukwei nuani metre ya, ñakare ya? Jänri, niaratrekwe kukwe kuin ye kukwei nuani. Ye mdenbtä abko, Ngöbö Kukwei käta niere krörö:

Nitre kukwe kuin ngwianka, ye nikani kukwe kuin ye ngwena kä jökräbtä temen amne, kukwe kuin ye abko niaratre nikani ngwena

kä ketareketare te jökrä kwäräkwärä, *Salmos 19.4*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

19 Akwa ti tö kukwe ngwiantarita mda munye abko krörö:

¿Kukwe kuin niebare nitre israelitaye, ye abko ñan nukani gare metre ietre ya? Käne Moisékwe niebare krörö nitre israelitabtä:

Juta ñakare jen tikwe, ye ben tikwe mun israelita mikadi mokrere.

Erere arato, juta ie ti nüke gare ñakare mtare, juta ye kräke tikwe mun israelita mikadi romon,

Deuteronomio 32.21

20 ñobtä ñan angwane kukwe niebare Ngöbö Kukweibtä Isaíakwe abko tä nakenkä mtare abko krörö:

Juta mda mda ñakare israelitare nämane ti känentari ñakare abko ie ti kwani.

Amne juta nämane ti kärere ñakare abko ie tikwe ja mikani gare, *Isaías 65.1*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä nitre ñakare israelitarebtä, ñobtä ñan angwane niaratre kwati tä tödeke Jesubti aisete. **21** Akwa nitre israelitabtä abko Isaíakwe niebare krörö:

Juta ne ñan tä ti kukwei mike täte amne, dokwä ribi ti kukwei ngäbti,

akwa ti nämane biare kise ngianinte köbö kwatirekwatire niaratre ngäbti, *Isaías 65.2*

niebare Ngöbökwie Isaías köböire.

Ngöbökwe nitre israelita dianinkä braibe jakrä

11 1 Kukwe yebtä, ti raba-dre kukwe ngwentari krörö: ¿Nitre ñakare israelitare, kräke Ngöbökwe ja moto mikani kuin, yebtä abko juta israelita abko ie Ngöbökwe trö kwitani ya? Ñakare jire, ñobtä ñan angwane ti abko israelita. Ti därebare Abrahamkri amne ti därebare juta Benjamín mräkäkri arato. 2 Käne abko, Ngöbö ngä-mi kä ne dätere, ye känenkri Ngöbökwe juta israelita diandikä juta jen jakwe kwrere abko mikanintbe kwe, aiseite mtare Ngöbökwe ñan trö kwitani juta jen kweye. ¿Ye abko era metre abko kukwe nakaninkä ni Ngöbö kukwei niekä kädian nämane Elíabtä abko käta bä mike abko gare ñakare munye ya? Bati Elías nämane blite Ngöböbe angwane, niebare krörö kwe nitre israelita kitakäre ngite Ngöböye:

3 Ti Dänkien, nitre ma kukwei niekä abko kämikanina jökrä jreikwe.

Erere arato, ñukwä grä jändrän kukwakrä mae ye dikaninte jökrä kwetre.

Mtare ti aibe tä nire kaibe, akwa niaratre tö ti kämikai arato,

1 Reyes 19.10,14

niebare Elíakwe Ngöböye. 4 Abtä Ngöbökwe niebare mda ie:

Nitre israelita kwati ngämi nebe ngukudokwäbti

temen ngöbö ngwarbe Baal ngwärekre,
akwa tä ti mike era janknu abko tikwe dianinkä mili krä kükü jenena jakrä, aiseite ma ñakare tä kaibe, *1 Reyes 19.18*

niebare Ngöbökwe Elíaye. 5 Ye kwrere arato mtare, Ngöbökwe nitre israelita dianinkä ruäre jen jakrä ja moto kuinbti, käta tödeke Jesubti. 6 Ja moto kuinbti Ngöbökwe nitre israelita dianinkä ruäre jen jakrä, ye abko ñan jändrän kuin nuenbare kwetre abko ütiäre Ngöbökwe dianinkä jakrä, akwa Ngöbö ara jire käkwe ja moto mikani kuin, köböire ni dianinkä kwe jakrä. Akwa nikwe jändrän kuin nuen-dre abko ütiäre Ngöbökwe ni diandrekä jakrä, ye ngwane ñakare Ngöböta ni denkä jakrä ja moto kuinbti.

7 ¿Yebtä abko, nikwe dre niedre mda? Nitre israelita rabadre metre Ngöbö ngwärekre ja di jenbti abko niaratre namani känene kisere, akwa erere ñan namani bare. Akwa nitre israelita dianinkä jakrä Ngöbö-kwe abko käta tödeke Jesubti angwane, niaratre abko ngite ñakare mda Ngöböta niere, akwa nitre israelita mda mda abko Ngöbö ara jire käkwe dokwä mikani ribi. 8 Ye kwrere kukwe rakadrekä abko Ngöbö-kwe niebare kira abko tä tikani krörö Ngöbö Kukweibtä:

Ni kwata ruen ñakare, kwrere jire Ngöbökwe mun töi mikani abko

erere mun tä abti kä
nūke mtare.

Ngöbökwe mun okwä
mikani, akwa kukwe era
metre Kristobtä tuen
ñakare munye.

Erere arato, mun olo
mikani Ngöbökwe, akwa
ni kukwei kuin Kristobtä
ruen ñakare mtare
munye,

Deuteronomio 29.4; Isaías 29.10
abko nieta Ngöbö Kukweibtä
nitre israelita kwati btä.

9 Erere arato, Davikwe nieba-
re krörö niara rüebtä Ngöböye,
erere tä nakenkä mtare nitre
israelita kwati btä:

Jändrän jökrä kuin mrö
kwrere, ye abko
rikwitadreta niaratre
rüere näre.

Yebtä abko rabadre ritete
abtä mikadre ja ngie
nuen näre.

10 Erere arato, kä ñan rabadre
tuen ietre, abkokäre
okwä raba kä ikote näre
amne, ñan rabadre
jäändrän nuen kä,
abkokäre trö raba tänene
kärekäre näre,

Salmos 69.22-23

abko niebare Davikwe. Ye kwre-
re tä nakenkä mtare nitre israeli-
ta kwati btä.

Ngöbökwe nitre ñakare israelitare dianintari arato

11 Mtare ti bike kukwe mda
ngwentari krörö: ¿Nitre israelita
nikani janknu temen rabakäre
kärekäre Ngöbö okwä bäre

mento ya? Ñakare jire, ñobtä
ñan angwane nitre israelita
käkwe ñan Ngöbö kukwei mika-
ni täte, käkwe trö kwitani ie, ye
köböire abko ni mda mda ñakare
israelitare abko namani dianinta-
ri Ngöbökwe arato, nitre israelita
rabadre mokrere Ngöböbti abko-
käre. 12 Akwa nitre israelita tä
kukwe kuin Jesubtä kite temen,
köböire tä ja mike ngite au Ngö-
bö rüere mtare, ye köböire abko
ni mda mda ñakare israelitare tä
jäändrän kuinkuin Ngöbökwe
bkäne kabre Jesukristo köböire.
Akwa mrä nitre israelita käkwe
tödekadre täte jökrä Jesubti
angwane, iera metre Ngöbökwe
ni jökrä die mikadre bäri kri mda
ñan ñan!

13 Akwa mun ñakare israeli-
tare abko ie ti bike niere krörö:
Mun ye ie Ngöbö ara jire käkwe
ti juani ja kukwei ngwena, aisete
tita sribi ne mike bäri ütiäte jae,
14 ñobtä ñan angwane tita sribi-
re munbe angwane, ti mräkätre
israelita tikwe jatadre mokrere
munbe, ye köböire abko ti rüka-
dre ngwenante Ngöböye amne
rabadre dianintari arato abkokä-
re. 15 Ye abko, Ngöbökwe nitre
israelita tuanimetre angwane,
Ngöbökwe jäändrän kuin krübäte
nuenbare ni mda mda ñakare
israelitare kä jökräbti kräke,
käkwe kä biani ietre ja makäkä-
reta jabe Jesu köböire. ¿Ye abko
nitre israelita jen Ngöbökwe
käkwe tödekadre Jesubti angwa-
ne, Ngöbökwe kadreta ngäbti
abko Ngöbökwe ñan jäändrän
bäri kuin krübäte nuendre kräke

ya? iJänri! Ngöbökwe mikadre nüne kärekäre jabe, **16** ñobtä ñan angwane arina mritata, bti diankata chi jenena Ngöbökrä, ye abko tuen deme amne ütiäte Ngöböye, ye ngwane arina mda tä nebe deme amne ütiäte jökrä arato. Ye kwrere abko nitre israelita mräkä känekäne abko arina chi dianinkä jenena kwrere amne nitre israelita jökrä abko arina mda kwrere abko krörö: Ngöbökwe nitre israelita mräkä känekäne Abraham, Isaac amne Jacob mikani jenena deme jakrä, ye köböire nitre israelita jökrä tä mikani jenena, Ngöbökwe kukwe kuin nuendre kräke abkokäre. Ye kwrere arato, kri ngätri tä mikani kuin deme jenena, ye ngwane kri küde tä neme kuin deme jökrä arato. Ye abko Ngöbökwe nitre israelita känekäne mikani deme jenena jakrä kri ngätri kwrere, ye köböire nitre israelita mda mda ja täritäri tä mikani jenena Ngöbökwe, kukwe kuin nuenkäre kräke arato.

17 Yehtë abko, ti bike kukwe mda bä mike krörö: Nitre israelita abko olibo krie kwrere, akwa olibo krie ye abko küde tikaninkä ruäre. Olibo krie küde tikaninkä ye täte abko olibo krie ngwarbe känsenta küde mikani. Olibo krie ngwarbe känsenta ye abko ma ñakare israelitare ara. Olibo küde era metre tikaninkä abko täte ma mikani, ye mden köböire abko namani neketaninkä olibo ngätri era metre btä amne olibo nire abko ara jire btä ma namani siba, käta ma die

mike. Olibo ngätri era metre abko nitre israelita mräkä känekäne Abraham, Isaac amne Jacob ara. **18** Akwa yehtë makwe ñan bika kri olibo küde era metre btä, ñobtä ñan angwane makwe bikadre kri angwane, ñan olibo ngätri tä nire ma köböire akwa, ma abko tä nire olibo ngätri köböire, ye makwe ngwianta töre jae. **19** Akwa mun ruäre ñakare israelitare käkwe niedre mda: Olibo küde era metre tikaninkä abko täte ti mikani, munkwe niedre kore bikakäre kri, **20** ye abko tä dbe. Akwa nitre israelita abko olibo küde era metre, käkwe ñan tödekani Jesubti abtä Ngöbökwe tikaninkä amne ma abko käkwe tödekani Jesubti, aibe köböire Ngöbökwe ma mikani olibo küde era metre ye täte. Ne aisete, makwe Ngöbö jürä ngwian jirekäbe jabtä angwane, makwe ñan bika kri, **21** ñobtä ñan angwane nitre israelita abko olibo küde era metre, akwa tödekani ñakare kwetre Jesubti, ye abko Ngöbö-kwe diani ñakare niaratrehti ta, aisete ima bärira jire käkwe ñan tödekadre janknu Jesubti angwane, Ngöbökwe ñan diandre jire mabti ta!

22 Yehtë abko, makwe nikra kuin ja käne, ñobtä ñan angwane Ngöbö abko moto kuin, akwa motota nebe romon arato. Ye mden kisete, nitre israelita namani ritete nikani temen, ñobtä ñan angwane kukwe kuin Jesubtä mikani ñakare era jae kwetre, ye kräke Ngöbö moto

namani romon angwane, ja moto mikani kuin kwe makrä. Akwa makwe nünandre ño, ie Ngöbö tö ye kwrere makwe nüna käre angwane, Ngöbö moto rabadi kuin käre makrä, akwa makwe ñan nünandre Ngöbö töi erere, ye ngwane ma tikadikäta olibo kriebtä arato. **23** Mdakäre abko, nitre israelita ñan tä Ngöbö kukwei Jesubtä mike era jae, ye mikadre temen kwetre angwane, tödekadre Jesubti kwetre angwane, Ngöbökwé ketarekäta olibo krie metrebtä, ñobtä ñan angwane Ngöbö di tärä olibo küde ye ketarekäta olibo kriebtä. **24** Mun abko olibo krie ngwarbe känsenta abko küde tikaninkä, bti ketaninkä olibo küde era metre ye täte úye abko nitre israelita olibo küde era metre tikaninkä abko Ngöbökwé ñan mikadreta täte olibo kriebtä ya? ¡Jänri! Niaratre abko olibo küde era metre, aisete bäri Ngöbökwé ketarekäta täte.

Nitre israelita rabadi dianintari

25 Ja mräkätre, Ngöbökwé kukwe úkaninte kore mun ñakare israelitarebtä amne nitre israelitabtä, ye abko kukwe úkaninte kira tiebe Ngöbökwé ni kräke, akwa mtare Ngöböta mike gare nie, ye abko btä mun ñakare israelitare ñan tädre töi ngitie-kä ngwarbe kwäräkwärä abtä bikadre kri nitre israelitabtä, abkokäre tita mike gare munye abko krörö: Mun ñakare israelitare rabadre tödeke täte jökrä Kristobti, abkokäre nitre israelita

ruäre dokwä ribi, käkwe trö kwitani Jesukristoye. **26** Akwa kukwe ye rabadi bare kore angwane, nitre israelita rabadi dianintari, erere rabadi dianintari jökrä abko rakadikä kore tä gare nie, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukweita blite krörö btä:

Ni Diantarikä tä Siónte abko jatadi nitre israelita dentari, ye käkwe Jacob mräkä ngite Ngöbö rüere diandikä jökrä btä.

27 Nitre israelita ngite ye diandikä jökrä kore btätre angwane, Ngöbökwé kukwe úkaninte kira nitre israelitabtä ye rabadi bare, *Isaiás 59.20-21; 27.9* abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

28 Akwa mtare ti mräkätre, nitre israelita kwati tä Ngöbö kukwei kuin Jesubtä ye rüere, abtä tätre ja rüere Ngöböbe. Ye mden köböire abko nitre israelita tä kä bien mun ñakare israelitareye tödekakäre Kristobti mtare. Akwa Ngöbökwé nitre israelita mräkä känkäne Abraham, Isaac amne Jacob ye dianinkä jakrä amne kukwe úkaninte kwe bentre, yebtä abko Ngöbö tä nitre israelita tarere janknu arato, **29** ñobtä ñan angwane Ngöböta jändrän bien nie, ye abko ñan tä denkäta nikän. Erere arato, tä ni kärere diantarikäre, yebti ñan tä ja kukwei kiteta temen, aisete tä ja kukwei mike täte jökrä, aisete Ngöböta nitre israelita tarere janknu. **30** Angwane mun ñakare israelitare abko mekera mun

nāmane Ngöbö kukwei mike ñakare täte, akwa mtare nitre israelita käta Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mike ñakare täte, ye köböire abko tätre kä bien munye, mun rabadre ruentari tare Ngöböye, kākwe mun diandretari Jesu köböire abkokäre. **31** Ye kwrere arato, nitre israelita ñan tä Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mike täte mtare, ye köböire abko mun rabadre ruentari tare Ngöböye abkokäre. Ye mdenbtä, mrä nitre israelita rabadi ruentari tare Ngöböye, ñobtä ñan angwane Ngöböta mun ñakare israelitare ngwen ruentari tare jae mtare. **32** Ne aisete, ni jökrä rabadre tödeke Jesubti amne rabadre ruentari tare Ngöböye, kākwe dianditari, abkokäre Ngöbökwē ni jökrä israelita ya, ñakare ya tuanimetre ja dokwä mike ribi amne ñan Ngöbö kukwei Jesubtä mikadre täte kwetre abko Ngöbökwē nuenbare kore, akwa ye köböire abko ni israelita ya, ñakare ya akwa Ngöbö rabadre ngwen ruentari tare jae amne rabadre dianintari, abkokäre Ngöbökwē nuenbare kore.

Pablota Ngöbö käikitekä

33 Yebtä abko, ti tö kukwe niei krörö Ngöböbtä: iJo! Ngöbö abra kwe jändrän kuinkuin tärä kabre krübäte nikrä, amne Ngöbö abra töbtä kri krübäte, kākwe jändrän kuinkuin mikanintbe ja töi jenbti ni kräke. Ye aisete Ngöböta töbike ño ño, ye ni ñan raba niere jire chi amne Ngöbö

töi ji mdenbtä ye ni ñakare jire iti ie rabadre gare. **34** Ne aisete, çni Dänkien töi ño, ye tä gare ni mda mdaye ya? iÑakare!

çAngwane ni mda mda raba Ngöbö töi tike ya? iÑakare!

35 Mdakäre abko, çni tärä iti kākwe jändrän biani käne ni Dänkienye abko ütiä biandretakwe ie ya? iÑakare! **36** Ñobtä ñan angwane jändrän jökrä tä kite Ngöbökwē amne jändrän jökrä tä niara köböire amne jändrän jökrä abko jen Ngöbökwē, aisete iNgöbö aibe raba käikitaninkä kärekäre! Abko kore se. Amen.

Ni kwitanina btin Ngöbökwē, erere nikwe nūandre

12 **1** Ngöbökwē ni ngwiani ruentari tare kore jae, kākwe jändrän kuin nuenbare bätäkä ngwarbe ni kräke, ye mden kisete ti mräkätre tikwe, jändrän kämikata Ngöbö käikitaninkä abko bianta ngöi ie, ye kwrere munkwe ja ngrabare mika ngöi jökrä Ngöbökwē amne munkwe nūna kuin deme Ngöbö aibe kräke amne, dre tuen dbe Ngöböye, ye erere munkwe nuen abko ti tö nibi niei kisere munye. Munkwe nuendre kore angwane, munkwe Ngöbö mikadi ütiäte amne munkwe käikitaninkä era metre. **2** Erere arato, nitre moto kämekäme tä nūne ño kä ne ngwane, ye kwrere munkwe ñan nūna mda. Akwa mun rabadre kwitani Kristo kwrere, abkokäre munkwe Ngöbö tuametre ja töi kwite btin. Ye

ngwane Ngöbö tö dreye, ye rüka gare munye amne jändrän kuin Ngöbökrä amne jändrän nuäre Ngöbökrä amne jändrän era metre Ngöbö okwäbti, Ngöbö tö dreye, ye rüka gare munye.

3 Ni kwitanina Ngöbökwē kākwe nünandre krörö abko ti bike niere munye. Ngöbökwē ja moto mikani kuin tikrä, kākwe ti mikani Jesu kukwei ngwianka, aisete ti bike kukwe niere krörö mun itire itireye: Munkwe ñan bika kri ni mda mdabtä, akwa munkwe töbika era metre au jabtä, ñobtä ñan angwane Ngöbökwē mun itire itire mikani tödeke ja kwrere jabtä, aisete ye kwrere munkwe nūna. **4** Ni abko itibe akwa ni kiakia ngrabare abko kabre, akwa ni kiakia ngrabare ye ñan tä sribi ketetibe nuene, akwa tä sribi bätäkä ngwarbe nuene ni ngrabare die mikakäre. **5** Ye kwrere arato, ni itire itire tödekaka Kristobti tä nekete niarakri abko ni kwati, akwa ni abko Kristo ngrabare itibe, aisete nita nekete gwaire jakri ja die mikakäre kwärikwäri. **6** Akwa ni itire itire, ie Ngöbö tö namani ja di biain sribi ño ño nuenkäre, ye erere biani kwe nie. Ye aisete, Ngöbökwē ja di biani ni itiyē ja kukwei niekäre ni mda mdaye angwane, ni ye kätä tödeke ño Ngöböbti, ye kwrere Ngöbö kukwei niedre. **7** Erere arato, Ngöbökwē ja di biani ni mdaye sribikäre ni mda mda die mikakrä angwane, sribidre kuin kräke kwe. Amne Ngöbökwē ja di biani ni mdaye ja kukwei dirikäre, ye

kwrere diri janknu kwe ni mda mdaye. **8** Erere arato, Ngöbökwē ja di biani ni mdaye ni mda mda kitakäre nūne bäri Ngöbökrä, ye kwrere kita nūne bäri Ngöbökrä kwe. Erere arato, Ngöbökwē ja di biani ni mdaye jändrän biankäre ngwarbe ni mda mdaye angwane, jändrän bian ja moto kuinbti kwe. Erere arato, Ngöbökwē ja di biani ni mdaye rabakäre ji dokwäte nitre gätäkä Jesu käfti ngätäite angwane, sribi ye nuen kuin täte jökrä kwe. Erere arato, Ngöbökwē ja di biani ni mdaye ni bobre bobre amne ni ja tare nikaka nikaka die mike angwane, kä rabadre nuäre btä sribi ye nuenkäre.

Nikwe ni mda mda taredre

9 Kukwe mda ti bike niere munye abko krörö: Munkwe ja tare era metre kwärikwäri. Erere arato, munkwe bätä ngwiandre kri krübäte kukwe kämekäme yebtä amne munkwe kukwe kuinkuin ye ketadrete dime ja kisete. **10** Ni ja etbare kätä ja tarere, ye kwrere munkwe ja taredre kwärikwäri amne, munkwe ñan ja mikadre ngwarbe jae kwärikwäri, akwa munkwe ja mikadre bäri ütiäte jae kwärikwäri. Yebtä munkwe ja kitadre bäri. **11** Mdakäre abko, sribi jökrä jiebti mun rankwadre kisere, akwa munkwe ñan kä ngwiandre krene jabtä amne munkwe sribidre ja di ngöi jökrä ni Dänkienkrä.

12 Erere arato, Ngöbökwē jändrän kuin nuendi munkrä, ye

abko munkwe käi ngwiandre nuäre jabtä, akwa mun raba ja tare nike angwane, munkwe nünandrekä dite jabtä amne ja tare nika yebtä munkwe ñan ngra ngradre akwa, munkwe blitadre janknu Ngöböbe. **13** Nitre tödekaka Jesubti käta jändrän mdei nike, ye abko munkwe die mikadre. Erere arato, nitre basaka kadre ngäbti kuin, ye jiehti mun rankwadre kisere.

14 Mdakäre abko, nire nire tä näin kisere mun jiehti mun mikakäre ja tare nike tödekabtä Jesubti, ye kräke munkwe ja di kärä Ngöböye amne munkwe ñan ngürün mika btä ja dokwäre. **15** Erere arato, nire nire btä käta nuäre, ye ben munkwe kä ngwiandre nuäre gwaire jabtä amne, nire nire tä ulire amne tä ja müaire abko ben munkwe ja müaidre gwaire siba.

16 Erere arato, munkwe nünandre jäme jabe kwärikwäri amne munkwe ñan bikadre kri-kri, akwa munkwe ja getadre jäme ni bobre bobre ben amne ja ñan rabadre ruen bäri töbtä ni mda mdabtä munye.

17 Mdakäre abko, ni mda mdakwe kukwe nuen käme mun rüere, akwa munkwe ñan kukwe nuenta käme btä ja dokwäre, akwa dre dre tuen kuin ni jökräye, ye jiehti mun rankwa.

18 Erere arato, munkwe ja die mikadre käre nünakäre jäme ni jökräbe.

19 Ti mräkätre tare tikwe, ni mdakwe kukwe nuen käme mun rüere angwane, munkwe ñan ja

ngie mika au, akwa munkwe mun rüe ye tuametre Ngöbö kisete, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei käta niere krörö:

Ni mikadre ja ngie nuen, ye abko tä ti kisete.

Ne aisete ni kukwe nuenkä kämekäme mun rüere, ye dokwäre tikwe mikadi ja ngie nuen,

Deuteronomio 32.35

niebare ni Dänkienkwe. **20** Ne aisete, nikwe Ngöbö Kukwei mikadre täte krörö:

Ma rüe, ie mrö raba angwane, makwe buka.

Erere arato, tomna raba ie angwane, makwe tomna bian ie.

Yebtä abko rabadre ja gaire amne ngwäre kwata rabadre tain bürere jökrä ie ja gaibtä, abkokäre makwe nuen kore.

Proverbios 25.21-22

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä. **21** Ye abko, makwe ñan ja ganaimna kukwe kämeyer, akwa makwe kukwe kuin nuen ma rüekrä, köböire makwe kukwe käme ganaindi.

Nitre gobranka kukwei mikadre täte

13 **1** Mdakäre abko, ni jökrä tä nebe gobrane ye abko Ngöbö ara jire tä mike. Ni ñakare jire iti abko tä ja mike gobrane ja töi jenbti, aisete nikwe nitre gobranka mikadre täte. **2** Ye aisete nire nire tä nebe nitre gobranka rüere, ye abko Ngöbö kukwei ara jire rüere nita

rüere, aisete nire nire tä rüere nitre gobranka rüere ye abko käkwe ja ngie nuadi. **3** Ye abko, ni töi kuin era metre abko kräke ñan nitre gobranka tä mikani jürä ngwiandre, akwa nitre kukwe kämekäme nuenkä abko kräke gobranta mikani jürä ngwiandre

ie. ¿Ye aisete gobran ñan jürä rabadre mabtä, ie ma tö ya? Gobran jürä ñan rabadre mabtä, ie ma tö ne ngwane nüna kuin era metre amne makwe ñan ja mika ngite angwane, nitre gobranka käkwe ma mikadi ütiäte, **4** ñobtä ñan angwane nitre gobranka tätre sribire Ngöbökrä jändrän kuin nuenkäre makrä. Akwa makwe nünandre käme abtä makwe ja mikadre ngite gobran rüere, ye ngwane abko gobran jürä rabadre mabtä, ñobtä ñan angwane ñan ngwarbe nitre gobranka ye tä ni mike ja ngie nuen. Nitre gobranka ye abko tä sribire Ngöbökrä, kukwe kämekäme nuenkä mikakäre ja ngie nuen Ngöbö täte. **5** Ye mden kisete, ni jökrä käkwe nitre gobranka mikadre täte. Ye abko ñan ni mikadre ja ngie nuen kwe abtä mikadre täte, akwa ja ñan rabadre ruen ngite nie Ngöbö ngwärekre, abkokäre nikwe mikadre täte.

6 Nitre gobranka ye tä sribire Ngöbökrä amne tä sribi ye nuene köbö kwatirekwatire, aisete mun jökrä tä ja ütiä bien ietre. **7** Ye mdenbtä abko, gobran itire itire, ie dre biandre ja ütiäre, ye erere bian ie munkwe, aisete nireye rürümon ütiä biandre ño ño, ye

ie ja ütiä biandre metre. Erere arato, nire nire jürä ngwiandre, ye erere munkwe jürä ngwian amne, nire nire mikadre ütiäte jae, erere munkwe mika ütiäte jae.

Ja taredre kwärikwäri

8 Munkwe ñan ja ütiä ya o rürümon ütiä mika jire chi jabti, akwa käre rürümon ütiä tädre ketetibe mun itire itire bti abko munkwe ja taredre kwärikwäri, ñobtä ñan angwane nire nire käta ni mda mda tarere ye abko käta Kukwe Biani Ngöbö-kwe Moiséye mike täte jökrä. **9** Ye abko Kukwe Biani Ngöbö-kwe Moiséye käta niere krörö: Ma gure ne ngwane, makwe ñan ja mika gure bati bati ni mdabe, makwe ñan ni kämika, makwe ñan go, makwe ñan jändrän ni jenenankwe ribe jae. Ye abko, kukwe ketetibe mda munkwe mikadre täte ne ngwane, kukwe jökrä biani nuendre nie Ngöbö-kwe ye rabadre bare munye. Kukwe keteti mda ye abko krörö:

Mata ja tarere au,
ye kwrere makwe ni mda
mda tare arato,

Levítico 19.18

10 ñobtä ñan angwane nire nire käta ni mda tarere ye abko ñan tä kukwe nuene käme rüere. Ne aisete nita ja tarere kwärikwäri, ye ngwane Kukwe Biani Ngöbö-kwe Moiséye tä nebe bare täte jökrä nie.

11 Munkwe ni mda mda taredre kore, ñobtä ñan angwane ni

Dänkien Jesukristo jatadita ni diantarikäre abko köböi nükerä. Munkwe ñan nüna ni kibiaka kwrere, ñobtä ñan angwane Jesukristo jatadita abko köböi nükerate bäri ja ken, munkwe tödekani Jesubti krire ye kräke. **12** Kä ne ngwane abko kä iko kwrere amne ni jökrä käta kukwe nuene kämekäme, akwa kä iko ye kitera niken ta amne Jesu kebera nuketa, ye abko kä ngwen kwrere kitera nüke. Ye mdenbtä abko, ari kukwe kämekäme kite temen amne ari ja töi mike kwatibe kukwe kuin nue-ne. Ye kwrere ni rabadi juto biare ni Dänkien kaen ngäbti, ni rükä tä ja mike juto niara rüe kraire jabti ye kwrere. **13** Ne aisete, jändrän nuenta era metre kä ngwenbti, ye kwrere nikwe nünandre era metre. Akwa ni ñan rikadre kä ngwen nuäre ngwarbe jabtä kwärikwäri amne, ni ñan rika dröbare. Erere arato, nikwe ñan ja mikadre gure bati bati amne nikwe ñan ja näkwitadre ngwarbe kukwe kämekäme btä; nikwe ñan rüdre ngwarbe jabe kwärikwäri amne ni mda rabadre jändrän bkäne, yebtä nikwe ñan mokredre jire ben. **14** Munkwe ñan nüna kore amne ñan kukwe kämekäme mdei ngwian jae munkwe amne, munkwe töbika ñakare btä, akwa ni Dänkien Jesukristo käkwe nünabare ño kä nebtä amne blitabare ño kä nebtä kwe, ye kwrere munkwe nüna amne munkwe blita ni mda mdabe.

Ja kadre ngäbti kwärikwäri

14 **1** Mdakäre abko, kukwe diribare Jesukwe mröbtä, yebtä töbikata jene jene. Akwa kukwe ye mikakäre era abko ni mräkä di braibe käta ngri kwete ñakare, ni ye abko munkwe ka ngäbti kuin amne tä töbike ño, yebtä munkwe ñan kita ngite, **2** ñobtä ñan angwane jändrän jökrä abko dbe kwetadre niebare ni Dänkien Jesukwe abko ni ruäre tä nütüre, akwa ni ruäre abko di ñakare kukwe ye mikakäre era abko käta ka bätäkä ngwarbe aibe kwete. **3** Ye abko ni ruäre käta jändrän jökrä kwete ye ñan käkwe ni mda mda ngri kwete ñakare ye mika ngwarbe jae. Erere arato, ni ruäre ñan tä jändrän jökrä kwete ye käkwe ñan ñäkä jire ni jändrän jökrä kwetaka yebtä, ñobtä ñan angwane Ngöbökwe ni nibu ye kani ngäbti, aisete ni ye käkwe ja kadre ngäbti kuin arato. **4** Ni ruäre käta jändrän jökrä kwete abko sribikä ni Dänkien Jesukwe, akwa ñobtä mata blite bkänkä kwrere amarebti ni sribikä bkänkä kräke abko rüere mata ñäke ye? Sribikä bkänkä kräke ye abko tä nüne kuin ya, ñakare ya akwa ye tä gare bkänkäye, aisete ni ye käkwe nünandi kuin bkänkä okwäbti, ñobtä ñan angwane ni Dänkien Jesu di kri abko käkwe mikadi kuin.

5 Mdakäre abko, nitre israelita käta köbö jadükakrä mike bäri ütiäte köbö mda mdakrä, ye kwrere jire ni ruäre mun

ngätäite tä köbö ruäre mike bäri ütiäte köbö mda mda kräke, akwa ni mda abko ie köbö kwatirekwatire tä nebe tuen ja kwrere jökrä. Ne aisete ni itire itire käta töbike ño ye abko dbe raba ruen ie, ne ngwane mika era kwe.

6 Ni ruäre abko tö köbö ruäre mikai jenena ütiäte jae, ye abko tä mike ütiäte jae ni Dänkien mikakäre ütiäte jae. Erere arato, ni ruäre käta kuin niere Ngöböye, bti tä jändrän jökrä kwete, ye abko tä kwete Ngöbö mikakäre ütiäte jae. Mdakäre abko, ni ruäre ñan tä ngri kwete, ye abko tä ja üke bäin ngri yeye, akwa tä nuene Ngöbökrä, käta kuin niere Ngöböye amne tä mike ütiäte jae arato. **7** Ne aisete ni tödekaka Jesubti ñakare jire iti käta nüne au jakrä. Erere arato ni tödekaka Jesubti ñakare jire iti abko tä krüte au jakrä, **8** ñobtä ñan angwane nita nüne ye abko nita nüne ni Dänkien kräke. Erere arato, ni krütadre angwane, ni krütadre ni Dänkien kräke, niara mikakäre ütiäte jae, aisete nita nire ya, ni krütadre ya, akwa ni Dänkienta ni bkäne. **9** Ni Dänkien rabadre ni bkäne, abkokäre niara krütani, bti nükaninta nire rabakäre ni krütani amne ni nire Dänkiene.

10 ¿Kore ne ngwane, se ñobtä ma mden kräke ngri ñakare dbe kwetadre käta ñäke ma mräkä jändrän jökrä kwetaka rüere? Erere arato, ¿se ñobtä ma jändrän jökrä kwetaka käta ñäke ma mräkäbtä mikakäre ngwarbe töbikabtä bä jene kore? Mrä ni

rabadi jökrä Ngöbö ngwärekri angwane, kukwe ükadite kwe nibe, aisete ise ñobtä mata ñäke ma mräkä rüere kitakäre ngise ye! **11** Kukwe kore ye mdenbtä Ngöbö Kukwei käta niere krörö:

Tita nüne, aisete ti ne ngwärekri ni jökrä rabadi ngukudokwäbti temen ti mikakäre ütiäte jae amne, ti Ngöbö aibe käikitadikä kwetre, niebare ni Dänkienkwe,

Isaías 45.23

abko nieta Ngöbö Kukweibtä. **12** Ye mden kisete, ni itire itire käkwe dre dre nuendi, ye abko nikwe niedi au jökrä jakrä ni Dänkienye.

13 Ye mden kisete, munkwe ñan ñäkädre jire jabtä kwärikwäri, akwa nikwe töbikadre kuin ja käne, käkwe ñan kukwe mikadre ni mräkä tödekaka Jesubti ye jiete abtä ja mikadre ngite kwe Ngöbö rüere. **14** Akwa ni Dänkien Jesu nämane nüne kä nebtä angwane, kukwe diribare kwe abko kukwe era metre gare kuin tie abko krörö: Jändrän jökrä kwetadre abko ñakare jire käme Ngöbö ngwärekri, aisete munta jändrän jökrä kwete abko tä töbike era metre tuen tie, akwa ni ruäre abko ie jändrän ruäre ñan tuen dbe kwetadre, ye abko ñakare dbe niarakrä. **15** Akwa mtare mun abko tä mrö ño ño kwete, ye ñan tuen dbe mun mräkäye, akwa munta kwete janknu okwäbti, abtä jata nebe ruen ngite ie, ye ngwane munta mun mräkä tarere ñakare. Ne

aisete munta mrö ño ño kwete, ye köböite munkwe ñan mun mräkätre, kräke Kristo krütani, ye mikata ja mike ngite Ngöbö rüere. **16** Ne aisete, munkwe ñan kä bian jire chi ñäkäkäre blo mrö kuin kwetadre ye rüere, **17** ñobtä ñan angwane Ngöböta gobrane nibti amne Ngöbökrä abko jändrän kwetadre amne ñadre abko ñakare ütiäte. Akwa ni jökrä bti Ngöböta gobrane abko tä nüne era metre jabe kwärikwäri amne tä nüne jame jabe kwärikwäri amne kä tädre bäri nuäre nibtä Ngöbö Üai Deme köböire, ye abko ütiäte Ngöbökrä, **18** ñobtä ñan angwane nire nire tä nüne kore sribikäre Kristokrä ye käta kä mike nuäre Ngöböbtä amne tä nebe tuen dbe ni mda mda okwäte arato.

19 Ye aisete, jändrän jökrä käta ni die mike nüne jame jabe kwärikwäri amne tä ni die mike gwaire jökrä, ye abko ari känentari bäri ja käne. **20** Angwane makwe ñan sribi Ngöbökwete tä mun jökrä ngätäite juan ngwarbe mrö aibebtä. Akwa kukwe era metre abko nere: mrö jökrä abko kuin deme amne dbe kwetadre Ngöbökwete niebare. Akwa mrö ñan tuen dbe kwetadre ni mräkäye abko nikwe kwetadre okwäbti abtä ja mikadre ngite kwe Ngöbö rüere, ye abra käme. **21** Ne aisete nikwe ngri kwetadre amne nikwe uba döi ñadre, köböite ni mräkä käkwe ja mikadre ngite Ngöbö rüere ne ngwane, nikwe ñan ngri kwetadre amne nikwe ñan uba döi kwaka

ñadre, ye abko rabadre bäri kuin. Erere arato, jändrän mden mden nikwe nuendre käkwe ni mräkä mikadre ja mike ngite Ngöbö rüere, ye abko nikwe ñan nuendre jire chi mda.

22 Ne aisete dre tuen kuin mae, yebtä abko makwe töbika kaibe jakrä Ngöbö ngwärecri amne ñan kwetamna amne ñan ñamna ni mda mdaye. Ye mdenbtä abko nieta krörö: "Nire nire tä tikaninte, käta kukwe mden mike era, erere tä nuene amne jata nebe ruen ngite ñakare Ngöbö ngwärecri, ni ye abko btä käta nebe nuäre." **23** Akwa jändrän ño ño kwetadre amne ñadre ye ñan tä nebe tuen dbe ie, akwa bti ta tä kwete, ye ngwane tä ja mike ngite Ngöbö ngwärecri, ñobtä ñan angwane jändrän kwetadre abko ñan tä nebe nuke gare metre ie akwa tä nuene, ye ngwane tä ja mike ngite, aisete jändrän jökrä nuendre, ye abko era metre ya, ñakare ya, akwa nita nuene, ye ngwane nita ja mike ngite.

15 **1** Akwa ni jändrän jökrä kwetaka abko di tarä kukwe diribare Jesukwe mröbtä mikakäre era täte jökrä, angwane ni mräkä di braibe käta ngri kwete ñakare, ye abko nikwe kadre ngäbti amne nikwe ñan töbikadre jändrän kuin känäkäre kaibe au jakrä ja mikakäre nuäre. **2** Ni jökrä käkwe jändrän kuin nuendre ni mräkä tödekaka Jesubti mda mda kräke, niara moto mikakäre nuäre amne ja die mikakäre kwärikwäri,

3 ñobtä ñan angwane Kristo ara jire kākwe ñan jändrän kuin känäbare kaibe au jakrä ja mikakäre nuäre, akwa Ngöbö Kukwei namani tikani niarabtä, ye erere namani bare krörö ie:

Ñäkä nämane bätäkä
ngwarbe ma rüere
Ngöbö, ye abko nikani
jökrä ti kötärä,

Salmos 69.9

abko tä tikani Kristobtä.

4 Kukwe jökrä tikani kore Ngöbö Kukweibtä, ye abko tikani ni tõi tikakrä amne kukwe tikani kira, ye abko btä nikwe nünandrekä dite käre amne tä kã mike nuäre nibtä, ye köböire ni rabadre tödeke käre käre Ngöböbti, abko-käre namani tikani kira kore.

5 Angwane Ngöbö ni mikaka nünenkä dite käre amne kã mikaka jãme ni motobtä kākwe mun die mika ja tõi mike ja näre jökrä, Kristo Jesu tö ie ye kwere, 6 mun tõi rabadre kwatibe jökrä, kākwe Ngöbö ni Dänkien Jesukristo Rün kwe ye kãikita-drekä gwaire jökrä abkokäre.

7 Kristokwe mun itire itire kani ngäbti kuin, ye kwrere munkwe ja ka ngäbti kuin kwäri-kwäri Ngöbö rabadre kãikitankä abkokäre. 8 Mdakäre abko, ti tö kukwe krörö nieita munye: Ngöbökwere kukwe ükaninte nitre israelita mräkã kãnekãne ben, ye mikakäre bare täte Kristo nükani ni klaborer kwrere nitre israelitakrä, ye köböire abko Ngöbö tä ja kukwei mike täte abko bã mikani kore kwe. 9 Erere arato, nitre ñakare israelitare namani

ruentari tare Ngöböye, aiset Ngöbö kãikitadrekã kwetre, abkokäre Kristo nükani Ngöbö Kukwei mike bare. Kukwe yebtä Ngöbö Kukweita tikani krörö:

Tikwe ma kãikitadikã nitre ñakare israelitare ngätäite amne tikwe ka niedi ma mikakäre ütiäte.
2 Samuel 22.50; Salmos 18.49

10 Angwane tärã mda kãnti abko nieta krörö:

Mun ñakare israelitare ye kākwe kã ngwian bãri nuäre jabtã juta Ngöbökwere ye ben gwaire.

Deuteronomio 32.43

11 Amne tärã mdara jire Ngöbö Kukweibtä abko nieta krörö:

Mun ñakare israelitare juta kwatirekwatire te ye kākwe ni Dänkien Ngöbö kãikitaka gwaire jökrä.

Salmos 117.1

12 Erere arato, Isaías kākwe kukwe tikani krörö Jesu-kristobtä:

Isaí bkün jatadi iti, ye abko rabadi gobrane nitre ñakare israelitarebti angwane tödekadi kwetre bti,

Isaías 11.10

abko tikani kore Isaíakwe.

13 Angwane Ngöbö tödekakrä nikwe ye kākwe kã mika bãri nuäre munbtã amne mun mika nüne jãme kwe, munta tödeke bti ye ngwane. Erere arato, Ngöbökwere jändrän kuin nuendre mda munkrä, yebtä munkwe ja tõi mika ngibiare bätäre Ngöbö Üai Deme di kri ye köböire.

Sribi Pablokwe nitre ñakare israelitare ngätäite

14 Ti mräkätre tikwe, mun moto nena kuin krübäte ni mda mdakrä amne, kukwe bätäkä ngwarbe nena gare kabre mun-ye amne mäträre metre jabtä kwärikwäri ye garera kuin mun-ye abko nena gare tie. 15 Akwa tita tärä tike, nebtä abko kukwe ruäre ñan käi rikwitadrekä munbti, abkokäre tita tärä ne tike era metre gwärrere munye. Tita tärä tike kore, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé ja moto mikani kuin tikrä, käkwe ti mikani sribire kore. 16 Ye aise-te, mtare tita sribire Kristo Jesukrä nitre ñakare israelitare ngätäite. Erere arato, nitre bli-taka Ngöböbe ni mda mda diäre kätä jändrän kämike, bti tä mike gare Ngöböye, ye kwrere tita sribire nitre ñakare israeli-tarebe, kätä niken Ngöbö ku-kwei kuin Jesubtä ngwena ietre, abti niaratre tä Ngöbö kukwei kuin ye kaen ngäbti angwane, tita niaratre mike gare Ngöböye amne tä nebe dbé Ngöbö ngwärekre amne Ngöbö Üai Deme kätä mike deme jene-na Ngöbökrä.

17 Tita sribi nuene kore Ngöbökrä, yebtä abko ja raba-dre ruen ütiäte kri tie Kristo Jesu köböire ruen tie. 18 Akwa ti abko ie ja nüke töre ñakare blite kukwe mda mda bä jene btä angwane, Kristo ara jire käkwe dre dre nuenbare ti köböire amne ñokwe ti mikani

nitre ñakare israelitare ngwena tödeke Jesubti, ye aibebtä ti tö blitai, aiseite namani bare ja kukweibti tie amne nämane bä mikani arato. 19 Ne aiseite tikwe Ngöbö kukwei kuin Kristobtä diribare, ye abko sri-bi kri ñan tuabare, bti nämane mikani era metre Ngöbö Üai Deme diebti. Ngöbö kukwei kuin Kristobtä, ye abko tikwe mikani gare kuin täte jökrä niken juta Jerusalénte amne juta mda mdate nebe kä Iliria-te. 20 Ngöbö kukwei kuin Jesubtä kädrie ngämi, käi kän-ti käre ti töta nebe rikai Ngö-bö kukwei ngwena, ñobtä ñan angwane ni mdakwe sribi kömikanintbe, ye kánti ti ñan tö sribire ni mda jiebti. 21 Ne aiseite Ngöbö Kukwei tikani kira rabadre bare, abkokäre tita sribire jirekäbe kore. Ngö-bö Kukwei ye abko tä niere krörö:

Ni mda mda ñakare israelitare abko ie kukwe nie ñakare niarabtä abko ie rükadi gare.

Angwane ni mda mda ñakare israelitare abko olote blita ñakare niarabtä abko ie niara rükadi gare, *Isaias 52.15*

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä. 22 Ye mden kisete, nitre ñakare israelitare, ben ti nämane sribire kore kä mda mda kánti, abtä ti ngämi nebeta basare munye. Tikwe ja köböi kitani bäre bäre niken mun kánti yete, akwa kukwe namani ti jiete.

Pablo tö näin basare juta Romate

23 Akwa mtare tita sribire, ye kánti tikwe sribibarera ünán jökrá angwane, ti tö namani rikai basare munye yete, ye abko kái nikanina kabre ta, **24** aisete ti näin España, ye ngwane ti tö rikai nebe basare jire mun kánti yete. Ti rabadi bá jötrö mun kánti Roma yete akwa, ká rabadi nuäre tibtä mun tuare. Yebti munkwe ti die mikadre abko bti ti näin, ruen tie.

25 Akwa gwängwarbe abko ja mräkätre nete kákwe jändrän biani ja mräkätre tödekaka Jesubti Jerusalénbo kráke abko ti bike niken bien ietre, aisete ti bike nikenta káne Jerusalén, **26** ñobtä ñan angwane ja töi jenbti ja mräkätre Macedoniabo, Acayabo kákwe ngwian úkaninkró juandre ni bobre bobre ja mräkätre tödekaka Jesubti Jerusalénbo ngätáite kráke. **27** Niara-trekwe ngwian úkaninkró ja töi jenbti ja mräkätre Jerusalénbo kráke, akwa era metre niaratre rabadre jändrän ye nuene niera-re, ñobtä ñan angwane nitre ñakare israelitare, ben nitre israelita kákwe jändrän jökrá kuin Ngöbökwé níkrá dráibare jabti niaratre die mikakäre, ye kwrere arato nitre ñakare israelitare kákwe nitre israelita tödekaka Jesubti die mikadre arato jändrän jakwebti ruen tie. **28** Ne aisete ti näin Jerusalén, kákwe ngwian biandi ünán jökrá ja mräkätreye, yebti ti näin España

mda angwane, ti näin basare jire mun kánti yete. **29** Akwa ti rabadi yete angwane, jändrän kuin Kristokwe, yebti níkwé ja die mikadi kwárikwári ye abko gare kuin tie.

30 Ti mräkätre, ni Dánkien Jesukristo köböire amne Ngöbö Üai ni mikaka ja tarere kwárikwári, ye köböire munkwe ja geta gwaire tibe sribi tare krübá-te tikrá nebtá amne munkwe blita tikrá Ngöböbe. **31** Angwane nitre israelitare káta tödeke ñakare Jesubti tá nüne Judea, ne ngániene Ngöbökwé ti ngibiadre abko munkwe ribe ie tikrá. Erere arato, ti näin ngwian ngwena ja mräkätre Jerusalénbo kráke, ye abko niaratrekwe kadre ngäbti kuin abko munkwe ribe Ngöböye arato. **32** Yebti Ngöbö tö ne ngwane, ká rabadi nuäre kri tibtä rikare ja tuen munbe amne tikwe jadükadre basare kwára munye yete. **33** Ngöbö ká jáme bianka nie, ye raba mun jökrá ben. Abko kore se. Amen.

Pablota köbö kuin juen mrä

16 **1** Mrä abko, ti mräká merire Febe bike niken mun kánti. Niara abko nitre tödekaka Jesubti die mikaka abko tá nüne juta Cencreate. Ye mden bike niken mun kánti. **2** Ne aisete ni Dánkien köböire ni tödekaka Jesubti tá ja kaen ngäbti, ye kwrere munkwe niara ka ngäbti angwane, kukwe mda mda kwe, btá munkwe die mika, ñobtä ñan angwane niarata ni kwati die mike amne ti ara jire

die mikata krübäte kwe abti kä nūke mtare arato, aisete munkwe die mika.

3 Amne Priscila btä brare kwe Aquila abko sribi muko tikwe Kristo Jesukrä, ye kräke tita köbö kuin juen abko munkwe nie ietre. **4** Niaratre nibu ye abko bäsi krütani ti diantarikäre. Yebtä abko ñan ti aibe tä kuin niere ietre, akwa ni mräkä jökrä ñakare israelitare käta tödeke Kristo Jesubti kä ketareketare temen käta kuin niere Ngöböye btätre siba. **5** Mdakäre abko, nitre tödekaka Jesubti tä ja ükekrö Priscila amne Aquila gwiriete, ye kräke tita köbö kuin juen abko munkwe nie ietre.

Erere arato, ti kukwe muko tare kri tikwe Epeneto, kräke tita köbö kuin juen, munkwe nie ie. Niara ye abko käkwe tödekani bäri käne Kristobti provincia Asiate. **6** Amne María käkwe sribbare kri munkrä, ye kräke tita köbö kuin juen arato, munkwe nie ie. **7** Erere arato, ti mräkätre israelita Andrónico amne Junias nämane ngite gwaire tibe kä teri amne, niaratre ütiäte kri nitre Jesu kukwei ngwianka ngätäite amne niaratre käkwe tödekani bäri käne Kristobti ti ngwä. Niaratre ye kräke tita köbö kuin juen arato, munkwe nie ietre. **8** Amne Amplias ti kukwe muko tare tikwe ni Dänkien köböire, ye kräke tita köbö kuin juen arato, munkwe nie ie. **9** Erere arato, Urbano sribi muko munkwe Kristokrä ye kräke tita köbö kuin juen, amne Estaquis tare tikwe,

ye kräke tita köbö kuin juen, munkwe nie ietre. **10** Mdakäre abko, Apeles käta tödeke kwatibe Kristobti, ye abko bä mikani kwe ja tare nikabtä, niara ye kräke tita köbö kuin juen arato, munkwe nie ie. Erere arato tita köbö kuin juen Aristóbulo mräkäkrä, munkwe nie ietre.

11 Amne ti mräkä israelita nünanka ti käite Herodiön, kräke tita köbö kuin juen, munkwe nie ie. Erere arato, Narciso mräkä käta ni Dänkien mike era, kräke tita köbö kuin juen, munkwe nie ietre. **12** Mdakäre abko, Trifena amne Trifosa käta sribire ni Dänkien kräke, niaratre ye kräke tita köbö kuin juen, munkwe nie ietre. Erere arato, Pérsida tare nikwe ye käta sribire kri ni Dänkien kräke, niara ye kräke tita köbö kuin juen arato, munkwe nie ie. **13** Amne Rufo tä Ngöbö kukwei mike era abtä ütiäte kri Ngöbö ngwäreke abko kräke tita köbö kuin juen, munkwe nie ie. Erere arato, Rufo meye namani ti meye kwrere tikrä abko kräke tita köbö kuin juen arato, munkwe nie ie. **14** Mdakäre abko, tita köbö kuin juen Asíncrito kräke amne Flegonte kräke, erere arato tita köbö kuin juen Hermas kräke, Patrobas kräke amne Hermes kräke amne ja mräkätre mda mda tödekaka Jesubti tä ja gete bentre, kräke tita köbö kuin juen, munkwe nie ietre. **15** Erere arato, tita köbö kuin juen Filólogo kräke, Julia kräke amne Nereo kräke, erere arato Nereo ngwai merire, kräke tita köbö

kuin juen, munkwe nie ietre. Amne Olimpas kräke tita köbö kuin juen amne ja mräkätre tödekaka Jesubti tä bentre yete, ye kräke tita köbö kuin juen jökrä, ye abko munkwe nie kore ietre.

16 Akwa mun abko käkwe ja demain era metre kwärikwäri Ngöbö käfti abko tita niere munye. Ja mräkätre jökrä tä gätäre Kristo käfti nere temen tä köbö kuin juen mun jökrä kräke.

17 Ti mräkätre, mräkäre abko kukwe mda ti tö niei munye abko krörö: Ngöbö kukwei kuin Jesubtä diribare munye abko munkwe kani ngäfti, kukwe ye rüere ni mda mda jatai dirire bä jene mun mikakäre rüre jabe kwärikwäri amne mun mikakäre Kristo gibiekäta. Ni ye kwrere ngäniene munkwe nikra kuin ja käne amne munkwe ñan ja geta jire chi bentre, **18** ñobtä ñan angwane niaratre ñan tä sribire ni Dänkien Kristokrä akwa, tä sribire au jakrä, käta ñäke nuäre nuäre dirikäre, ye käta nitre mokrere ñakare jabti ngökö, aisete munkwe mokre jabti. **19** Amne mun jökrä käta dirikätre munye mike täte, ye abko bäri käi nuäre tibtä, akwa yebtä munkwe ñan dirikätre blo mikadre täte arato, akwa mun rabadre töbtä jändrän kuinkuin nuenkäre, ie ti tö, akwa kukwe kämekäme ñan rükadre gare

munye, abkokäre munkwe ñan ja kitadre btä, ie ti tö. **20** Ye abko munkwe nuendre kuin kore, ye ngwane Ngöbö kä jäme bianka nie, ye käkwe Satana mikadi tükarekä jötrö ngwarbe ja ngoto täni munye. Erere arato, ni Dänkien Jesu käkwe ja moto mika kuin mun jökrä kräke.

21 Mdakäre abko, sribi muko tikwe Timoteo käta köbö kuin juen mun kräke. Erere arato, Lucio, Jasón amne Sosípater ti mräkätre israelita käta köbö kuin juen mun jökrä kräke. **22** Amne ti kä Tercio, ti ne abko Pablokwe mikani tärä ne tikaka jakrä juandre munye, ti ne käta köbö kuin juen mun kräke ni Dänkien käfti arato. **23** Amne Gayo käta kä bien nitre tödekaka Jesubtiye ja gwiriete, ye erere tita mtare Gayo gwiriete nete, Gayo ye käta köbö kuin juen mun kräke. Erere arato, Erasto ngwian ngibiabtikä juta Corinto nete käta köbö kuin juen mun jökrä kräke amne, ni mräkä Cuarto käta köbö kuin juen mun jökrä kräke arato.

24 [Amne ni Dänkien Jesu-kristo käkwe ja moto mika kuin mun jökrä kräke. Amen.]^b

25 Ngöbö kukwei kuin Jesu-kristobtä tita näin mike gare, ye köböire Ngöbökwé mun mika nünenkä dite abko ie ti tö, aisete ari Ngöbö käikitekä, ñobtä ñan angwane kukwe ye nämäne kai-be tiebe Ngöbökwé, akwa niara tö namani mikai gare nie. Ngöbö

^b **16.24** Kukweta tikani corcheta ngätäite ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuinbtä.

ngämi kä ne dätere, känenkri kukwe ye mikanintbe kwe, bti ükani kaibe tiebe kwe, **26** akwa nitre Ngöbö kukwei niekä käkwe tärä tikani abko köböire Ngöbö nena mike gare nie, ye abko Ngöbö nünanka kärekäre käkwe mikanintbe kore, erere namani bare. Ne aisete mtare nitre ñakare israelitare kä jökräbti temen,

ie Ngöbökwé kukwe tiebe ye mikani gare kuin amne niaratre käkwe Ngöbö kukwei mikadre era, käkwe tödekadre Jesubti amne mikadre täte kwetre, abkokäre mikani gare ietre. **27** Ne aisete, Ngöbö itibe töbtä ye aibe raba mikani ütiäte kri kärekäre Jesukristo köböire. Abko kore se. Amen. Ne ngörä.